

JELOVICA

PREBRODITI BO TREBA TUDI POLETNA MESECA

ŠTEVILNE SPREMEMBE IN UKREPI ZA ŠE BOLJŠE POSLOVANJE

Tako kot vse slovensko in jugoslovansko gospodarstvo sedaj tudi Jelovica vstopa v verjetno najtežje obdobje v tem letu. Poletna meseca, ki zmanjšata proizvodnjo, predvsem pa prodajo, bosta zagotovo prinesla obilo težav. Kako jih prebroditi je seveda v tem trenutku preuranjeno govoriti, zagotovo pa bodo vodilni delavci v Jelovici morali tudi v vročih dopustniških dneh še kako zavihati rokave, da ne bi prišlo do kriznih situacij.

Trenutne razmere sicer niso »rdečo« luč. Poslovanje v prvih petih mesecih leta je v

mejah načrtovanega, zaostanek pa je povzročila predvsem manjša prodaja v aprilu in maju, ki je bila, resnici na ljubo, manjša kot je bilo pričakovano. Junija je bila zato boljša (tudi zaradi uspešne reklame in komercialnih potez – popusti in podobno) vendar zamujenega

Dolgo vroče poletje se nam obeta. Najprej na morju, verjetno pa tudi v poslovanju Jelovice, saj razmere (predvsem nelikvidnost, ki stalno grozi) ne dopuščajo počivanja v »senci«. Kakšna pa bo poslovna jesen pa je seveda še preuranjeno govoriti. Zato vsem, ki greste na služeni dopust čim več brezskrbnih, lepih dni.

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA JELOVICA
LESNA INDUSTRIJA
ŠKOFJA LOKA

LETO XIX št. 4
JULIJ 1990

- še naprej pod letnim načrtom
- končno nov kompresor
- vse bolj aktivno DIT sindikat v Jelovici še ne dela po novem pravice in obveznosti delavcev (zakon)
- linija širinskega optimiranja končno dela
- tudi v Jelovici 40-urni tednik
- 20 let okteta Jelovica

ni bilo mogoče nadomestiti. Pri pregledu poslovanja je potrebno podati nekaj značilnosti. Proizvodnja je manjša le za 2 do 3 odstotke, ker je bila ob tem povečana primarna predelava lesa, likvidnost Jelovice je bila normalna, vendar ogrožena, saj je vse več podjetij, ki so povsem nelikvidna, slednje pa se dogaja celo bankam. Pri tem se lahko pove, da so začeli že propadati (stečajni, ostre sanacije) tudi nekateri konkurenti Jelovice, ki pač niso mogli obdržati glavo nad vodo. Jelovica ima v tem obdobju 2 odstotka manj zaposlenih, kar je seveda vplivalo tudi na to da je produktivnost manjša še enak odstotek. Ob tem pa velja povedati stališče povedano na delavskem svetu – tudi v času te hude krize moramo delati na tem, da se delovna mesta ne bodo ukinjala temveč je

potrebno na vsak način zagotoviti delo za vse zaposlene.

Poizkusni 40 urni delavnik
Delavski svet Jelovice naj bi sprejel tudi 40 urni tednik. Osnovni motiv za ta predlog so sedanje delovne sobote, ki so po mnenju odgovornih slabo izkoriščene in ne prinašajo toliko kot bi morale. Zmanjšanje števila ur seveda potegne za sabo vrsto pogojev. Osrednji je ta, da zaradi manjšega števila ur ne bi padla proizvodnja. Sicer se bo po poizkusnem obdobju ki naj bi trajal od septembra do konca leta ponovno uvedel star delavnik. Kaj o tem meni direktor Matjaž Čepin:

»Po mojem je ta predlog pameten, sicer ga sploh ne bi predlagali. Sobote so bile delovno tako sprašljive, da odločitev niti ni bila preveč težka. Seveda pa je od vseh nas odvisno ali bo teh 40 ur tudi ostalo naprej. Menim pa, da so zaposleni le toliko osveščeni, da ne bomo šli več nazaj na 42 ur. Še posebej, ker v nekaterih kolektivih že raz-

mišljajo celo o 36 urnem tedniku. Osnova pa je, da obseg proizvodnje ne pade!«

Ukrepi za boljše poslovanje
Osnovni poudarek ukrepov, ki so bili sicer sprejeti že maja in nosijo naslov – za izboljšanje likvidnosti podjetja – je, da bi prinesli več pravega denarja in boljšo prodajo. Za to je treba urediti in izboljšati delo na vseh področjih, ki najbolj vplivajo na večjo prodajo. Tu so prodaja po primernih cenah, sama reklama, posojila, maloserijska prodaja, prodaja novih izdelkov. Ker pa je to samo del denarja, ki se ga da zagotoviti je treba z obstoječim tudi varčevati. To je predvsem področje nabave. Znižati je treba zaloge, prodati čim več lesa, ki ga imamo razrezanega in ni porabljen, racionalizirati stroške, investicije izpeljati le tam, kjer so najbolj potrebne, tudi politika zaposlovanja mora biti najbolj racionalna.

Vse to skupaj, ob večji prodaji seveda, pa bi moralo

dati rezultat, ki je v tem trenutku v ospredju – čim boljše likvidnost Jelovice. Pri tem je potrebno omeniti, da so ti ukrepi v tem obdobju po njihovem sprejetju že dali nekatere konkretne dobre rezultate, pri katerih se velja posebej ozreti na boljšo prodajo v juniju. Kakšna pa bo prodaja v naslednjih mesecih, pa je izredno težko prognozirati.

Kolektivne pogodbe v kratkem

Pri teh kolektivnih pogodbah, ki bi morale biti sklenjene kaj kmalu, je seveda vrsta nejasnosti. Predvsem velja povedati, da ne drži trditev, da jih bo tričetrt podjetij izpeljalo brez problemov. Predvsem pa imajo te kolektivne pogodbe tako kot vsi dosedanji delitveni sistemi eno napako, ta pa je: ukvarjajo se predvsem s tem, kako deliti denar, ne pa, kako ga zaslužiti in potem deliti.

Drugi problem, ki je v tem trenutku tudi v ospredju, je vprašanje lastništva. Direk-

tor naj bi se kot predstavnik podjetja pogovarjal v teh kolektivnih pogodbah z delavci (kot lastnik), ta isti direktor pa se potem pojavlja tudi na drugi strani kot nekdo, ki je odgovoren za to lastnino – podjetje. To pa je še vedno last delavcev. Skratka zmešnjava. Zato bodo vse stvari, ki se bodo dogajale, morale biti temeljito predebatirane na sindikatu, DS in v vodstvu podjetja. Šele potem bo lahko kolektivna pogodba takšna, da bo narejena »na kožo« delavca. Največ pa je odvisno od tega, kakšne bodo razmere za poslovanje in kakšne rezultate bo imelo gospodarstvo. Vedno več podjetij še takih plač ne more več plačevati in same kolektivne pogodbe problema ne bodo razrešile.

J. Čadež

TAKO RAZMIŠLJAJO V SVETU

TEMELJ USPEŠNOSTI JE V SPOSOBNOSTI PRILAGAJANJA

Domači trg je vedno bolj nasičen. Majhna kupna moč je posledica vedno nižjih realnih OD. Zasičenost z informacijami je vse večja. Konkurenca izpodriva drug drugega. Na nasičenih trgih so izdelki in storitve tako dovršeni, da le redki lahko ponudijo nove prednosti! Naša industrija ne caplja več tako daleč za svetom po funkcionalnosti izdelkov. Večja odstopanja pa so v kvaliteti površinske obdelave in predolgih rokih izdelave. Lep zgled so nam uspešni proizvajalci iz sosednje Italije. Dobro »dizajniran« izdelek privabi z očmi kupca, ki ga ponavadi še otiplje. In če je tudi otip prijeten se bo kupec hitreje in laže odločil za nakup izdelka. Kakovosten izdelek po želji kupca in kratek dobavni rok sta najpomembnejša dejavnika devetdesetih let, ki vplivata na nakup izdelkov.

Les je del narave, ki vedno živi. Pri obdelavi lesa pa bi se morali bolj zavedati, da je ta surovina vedno bolj dragocena. Še vedno imajo ljudje raje izdelek iz lesa, ki daje toplino in prijetno občutje. Seveda pa je les draga surovina, ki bi jo morali uporabiti na tak način, da bi bilo čim manj odpadka in izmeta, površine izdelkov pa s čim manj napakami. Tako bi dosegli lepši izgled površine, ki bi jo morali s skrbno pri-

pravljenimi orodji še obrusiti, zaokrožiti robove in nanesti površinski premaz. Z večjim izkoristkom surovin in manjšim izmetom pa bomo lahko dosegli znižanje stroškov in krajši rok izdelave. Tega bi se moral zavedati vsak delavec pri svojem delu. Služba kontrole kakovosti predpiše za vsak izdelek kvalitetne kriterije, od katerih ne bi smelo biti nič odstopanj od dovoljenega. Tako imenovano načelo

»zero defect« zahteva, da je izdelek znotraj tolerančnega območja, da je izdelan »še dovolj dobro«.

Cilj nove japonske politike kakovosti so izdelki, ki od idealne norme praktično sploh ne odstopajo več.

Toda eno samo podjetje ni dovolj, če politike kakovosti ni v celi proizvodni verigi. Morali bi doseči, da načela kakovosti v svoje delo vgradijo vsi naši dobavitelji, sicer je trud zaman. Natančna vhodna kontrola je draga in nikoli stoddostno zanesljiva. Zato jo razviti svet opušča. Vendar pa izberejo dobavitelja po predhodni oceni njegove zmožnosti za zagotavljanje potrebne kakovosti. Ustrezne kakovosti ne moremo meriti le po številu reklamacij. Lahko se kaže tudi v polnih skladiščih. Kakovost se kaže v ustvarjenem profitu. To pomeni, da smo kvaliteten izdelek proizvedli tedaj, ko smo ga lahko prodali

in pri tem ustvarili dohodek. Bogati bomo takrat, ko se bomo zavedali napak, ki jih moramo popraviti. Z boljšim delom pa bomo prispevali k uspešnosti poslovanja in bomo potem lahko ponosni na naše podjetje.

Vsak dan je bolj nujno, da nad področjem kakovosti bedi direktor; toda zaradi vse hujših motenj iz okolja direktorji pri nas za to ne najdejo več časa. Preokupirani so z dnevnim preživetjem, toda prav to bi zahtevalo intenzivno sistematično delo na področju kakovosti. Program za izboljšanje kakovosti pa ima mnogo večji finančni učinek, če ga vodi direktor kot pa vodja službe kakovosti.

Po analizi GZ o izboljšanju kakovosti v tekstilni dejavnosti finančni rezultat lahko izboljšajo za 10 %, če program vodi direktor in le 0,5 – 2 %, če program vodi vodja službe kakovosti. Take iz-

SEJEM TEHNIKA ZA OKOLJE

Od 22. do 25. 5. 1990 je bil v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču mednarodni sejem TEHNIKA ZA OKOLJE. Del sejma je bil označen s podnaslovom VARČEVANJE Z ENERGIJO. Ker so naši proizvodi (okna in senčila) hkrati elementi pasovne solarne arhitekture in ker s kvaliteto, razporedi-

tviyo, velikostjo in vrsto vgrajenega stekla bistveno vplivajo na energetsko bilanco hiše, smo se odločili za predstavitev naslednjih eksponatov:

- panoramska stena MODERN s harmonika polknom
- balkonska vrata s specialnim toplotno zaščitnim termoizolacijskim steklom in polknom z gibljivimi lamelami in
- elementom za zasteklitev balkonov.

Sejem je bil specializiran, zato so bili med obiskovalci sejma tudi arhitekti, gradbeniki in projektanti. Informacije in perspektivni material so dobili tudi sedanji potencialni individualni kupci stavbnega pohištva in montažnih hiš.

Matevž Kodela

SINDIKAT V PODJETJU

Mesto in vloga sindikata v podjetju nista obravnavani samo v sindikalnih dokumentih temveč tudi v predlogu generalne kolektivne pogodbe, kar potrjuje pomen nove oblike in področja dela sindikata podjetja.

Sindikat podjetja s svojo vlogo in nalogami v podjetju daje japonske, predloge, stališča in zahteve pristojnim organom upravljanja podjetja. Njegovo delovanje ni mogoče omejiti z odločitvami organov podjetja.

Poslovodni organ in strokovne službe morajo sindikatu zagotavljati podatke o vseh zadevah, o katerih odloča delavski svet in njegovi organi.

Pristojni organi podjetja so dolžni pred sprejemom odločitev obravnavati mnenja in predloge sindikata in se do njih opredeliti pred sprejemom dokončne odločitve.

Sindikatu se morajo vročati vabila za seje vseh organov

podjetja v katerih sodelujejo predstavniki delavcev in se tako omogoča sodelovanje predstavnikov sindikata na teh sejah.

Brez sodelovanja predstavnikov sindikata ni mogoče obravnavati mnenj, predlogov in pobud sindikata.

Pristojni organi so dolžni sindikatu omogočiti, da sodeluje na sejah organov pri odločanju o reševanju individualnih sporov.

Podjetje mora zagotoviti sindikatu oziroma njegovim članom pogoje za delovanje s tem, da dovoli predsedniku sindikata določeno število plačanih ur mesečno za opravljanje njegove funkcije, kakor tudi drugim sindikalnim aktivistom opravljanje njihovih funkcij.

Sindikatu mora podjetje dodeliti ustrezne prostore za sestajanje vodstva sindikata in delovanje sindikata v trajno uporabo. Prav tako mora podjetje zagotoviti strokovno, tehnično in administrativno servisiranje dejavnosti sindikata v obsegu, dogovorjenem s poslovodnim organom, kakor tudi plačano odsotnost v času sindikalnega izobraževanja.

Organe in notranje oblike organiziranja in delovanja sindikata v podjetju določijo člani svobodno in samostojno s pravili sindikata podjetja. Pri tem upoštevajo organiziranost podjetja, dejavnost podjetja, poklice in število članov.

Vsaka notranja organizacijska oblika (sindikalna skupina) ima glede na število članov enega ali več izvoljenih sindikalnih zaupnikov. Sindikalni zaupnik predstavlja in vsklajuje interese članov,

izražene v notranjih oblikah organiziranja sindikata podjetja.

Sindikalni zaupnik je praviloma član izvršilnega organa sindikata podjetja, svoje naloge pa lahko opravlja tudi poklicno. Sindikalni zaupnik uživa z zakonom zagotovljeno imuniteto. Sindikalnega zaupnika in drugega sindikalnega predstavnika v časa trajanja njegove funkcije in še dve leti po njenem preteku ni mogoče zaradi sindikalnega delovanja brez soglasja sindikata: prerazporediti v okviru podjetja, uvrstiti med presežke delavcev, znižati mu osebni dohodek, začeti proti njemu disciplinski ali odškodninski postopek ali ga kako drugače postavljati v manj ugoden oz. podrejen položaj.

Naloge sindikata podjetja so z novo organiziranostjo po kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije tako obsežne in zahtevne (ne samo glede organiziranja, temveč tudi vsebine in načina dela), da stojijo pred sindikatom podjetja izredno odgovorne zahteve, ki jih bo moral rešiti v zelo kratkem času in tako pridobil pričakovano zaupanje delavcev podjetja.

Ivan Breznik

KAKO RAZMIŠLJAJO V SVETU

boljšave bi radi nam v teh težkih tržnih razmerah koristile. Preživijo samo najsplošnejši.

Objavljena tabela GV pa nezogno kaže spremembe pri članstvu delavskoy konkurenčnosti.

	1988	1990
1. CENA	1. CENA	1. CENA
2. KAKOVOST	2. KAKOVOST	2. KAKOVOST
		3. ROK
	1988	1990
1. KAKOVOST	1. KAKOVOST	1. KAKOVOST
2. CENA	2. ROK	2. ROK
3. ROK	3. CENA	3. CENA

TUDI ZMANJŠANEGA NAČRTA NE DOSEGAMO

Skupno mesečno doseganje plana proizvodnje je 96%, v obdobju zaostajamo za planiranimi cilji za 7%. Za enak odstotek je manjši obseg proizvodnje tudi v primerjavi z obdobjem preteklega leta.

Primarna proizvodnja meseca maja presega plan za 10%, prav tako tudi v obdobju. Primerjava z lanskim letom pokaže 2% zmanjšanje obsega te vrste proizvodnje. Kaj predstavlja višek 1119 NU v mesecu? 291 m³ več razžaganega lesa in 29 m³ več storitev razreza. Po rezultatih izstopa žaga na Starem Dvoru, saj smo tu razžagali za polovico več hlodovine od planiranih količin (+181 m³). Količine razžaganega lesa v Preddvoru so za 6% večje (79 m³) od planiranih, skupno doseganje obrata pa je za 8% večje zaradi povečanih količin sušenega lesa (+18% oz. +72 m³). Žaga v Sovodnju še vedno pospešeno opravlja storitve razreza (za 40% več oz. +77 m³ v mesecu, v obdobju 64% več oz. +561 m³). Skupno doseganje plana proizvodnje žage v Cerkljah je v mesecu za 13% preseženo, v obdobju pa za 4%. Povečan lasten narez (v mesecu za 71% oz 68 m³ in v obdobju za 63% oz. +292 m³) je tako nadomestil izpad storitev razreza tako v mesecu kot tudi v obdobju. Sušilnica na Starem dvoru obratuje s po planu predvideno dinamiko.

Proizvodnja stavbnega pohištva v mesecu maju dosega plan 93%, v obdobju zaostaja za planom 11%. Po proizvodnih obratih je doseganje različno, kljub temu pa se lahko opazi dejstvo, da so se odstopanja v negativno in pozitivno smer zgladila.

V proizvodnji oken vezanega programa SU smo maja izdelali količinsko le 2/3 oken planiranih za tekoči mesec. Izvozni posel s 460 kom oken je zaposlil obrat do take mere, da je ostala redna proizvodnja zastala. Primankljaj 1600 kom oken se ob zmanjšani prodaji zaenkrat ne pozna. Kot celota sicer obrat mesečno plan proizvodnje v NU za 2% presega zaradi zaključene strojne proizvodnje.

Proizvodnja letev in dopolnilnega programa ta mesec (prav tako tudi v obdobju) težav z doseganjem plana nima. Resda je znižan plan lažje dosegljiv, toda tudi primerjava z obsegom proizvodnje istega obdobja lanskega leta pokaže 13% večji obseg. Povečana izventipska proizvodnja namreč pogojuje tudi povečano proizvodnjo ustreznih distančnih in zaključnih letev.

Proizvodnja vhodnih in garažnih vrat je meseca maja spet oživila. Izjema so le še masivna vhodna vrata, katerih smo od mesečno planira-

nih 96 kom proizvedli le 7; ostalih vhodnih in garažnih vrat smo od planiranih 722 kom proizvedli 718 kom. V obratu smo za potrebe izventipske prodaje proizvedli tudi trikrat toliko kot smo načrtovali masivnih podbojev. Obrat kot celota tako mesečni planiran rezultat presega za 7%.

Kril za domači trg smo proizvedli 22% manj (1310 kom) kot smo predvideli s planom, za izvoz pa 2626 kom več (+60%). Skupno doseganje obrata je ta mesec kljub temu le 7% nad planom, saj nižje vrednotena izvozna krila niso enakovredni proizvod domačim. Primerjava s proizvodnjo obdobja preteklega leta pokaže za 16% večje količine izdelanih vratnih kril za domači trg, izvoznih pa smo izdelali za 18% manj.

Proizvodnja oken programa Termoton je količinsko 6% pod mesečnim planiranim ciljem (-450 kom). Ob 30% manjši proizvodnji glede na plan okvirjev za okna Termoton in le četrtinski proizvodnji planiranih okvirjev za program Roto je obrat kot celota kljub povečani proizvodnji panoramskih sten (plan 17 kom, proizvedenih 79 kom) za 12% pod planiranimi cilji.

Tudi proizvodnja podbojev je meseca maja po trimeseč-

nem zastoju ponovno oživila. Slepih podbojev smo izdelali petino več kot smo jih načrtovali (+630 kom), vidnih pa 5% več (+258 kom). Omarice z roletto so še vedno proizvod z nizkim obračunem glede na prodane količine, zato se tudi proizvodnja takim razmeram prilagaja. V maju smo jih proizvedli 14% manj, v obdobju pa četrtino manj kot smo predvideli z letnim planom. Tudi glede na obdobje preteklega leta je letošnja izdelana količina omaric 19% manjša.

Proizvodnja polken zaostaja za mesečnim planom za 19%. Od skupno planiranih 4521 kom polken (od tega 23% z gibljivimi lamelami)

smo jih proizvedli 3703 (od tega 47% z gibljivimi lamelami). Le 82% doseganje lahko deloma opravičimo z dejstvom, da je od planiranih 51 delavcev bilo zaposlenih le 44 – torej le 86%.

Proizvodnja montažnih objektov – prvič v letošnjem obdobju lahko zapišemo, da smo odpremili predvideno količino montažnih hiš. Resda še vedno ni bilo odpreme v ZDA in Avstrijo, zato pa so toliko »obilnejše« odpreme za domači trg in v SZ. V obdobju smo od planiranih 8559 m² uspeli odpremiti le 5709 m² oz. le dve tretjini. V primerjavi z obdobjem preteklega leta so količine izdelanih m² montažnih objektov za 13% manjše.

PRODAJA

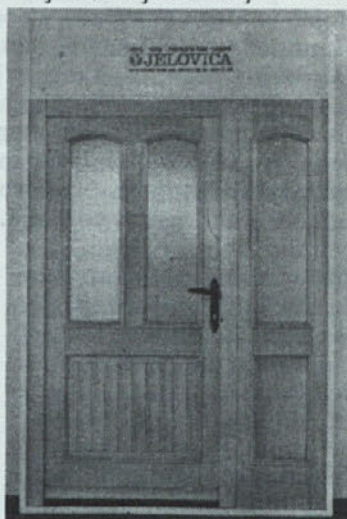
V mesecu maju (ki je po plansko predvideni dinamiki eden izmed treh najmočnej-

šjih mesecev) smo skupen plan dosegli 57%. Po področjih prodaje je slika naslednja:

	Realiz. maj 89 1	Plan maj 90 2	Realiz. maj 90 3	Indeks 3/1	3/2
1. Last. trg. mreža	4.48.815	54.056.234	34.688.475	857	64
2. Mont. obj.	117.553	1.721.729	3.145.643	2.676	183
3. Ost. prodaja	66.358	1.547.398	4.316.352	6.505	279
4. Izvoz	265.211	4.625.718	4.452.917	1.679	96
PODJETJE	4.497.947	61.951.079	46.603.387	1.036	75

V lastni trgovski mreži so poslovalnice z le 64% prodajo ustvarile le 34,7 mio din bruto realizacije, katero pa so dani popusti znižali še za dodatne 3 mio din. Le tri poslovalnice so v tem mesecu izpolnile svoj plan prodaje – Pula (mes. dos. 125), Crikvenica (mes. dos. 101) in Banja Luka. Pod povprečnim 64% doseganjem je 11 poslovalnic. Še slabše kot doseganje plana prodaje je doseženi normativ prodaje na zaposlenega delavca. V poslovalnicah je po opravljenih urah meseca maja petina delavcev več, kot smo jih predvidevali z letnim planom. Planirani normativ 375.391 din na zaposlenega sta dosegli le poslovalnici Pula in Banja Luka, 15 poslovalnic ni doseglo niti povprečno dosežene normativa. Da je prodaja poslovalnic res slaba, pri-

ča tudi indeks prodaje glede na preteklo leto – 857 (naši povprečni osebni dohodki maj 90/maj 89 imajo indeks

1370). Primankljaj meseca maja je potisnil tudi kumulativno doseganje plana prodaje na 86% (minus 28 mio din).

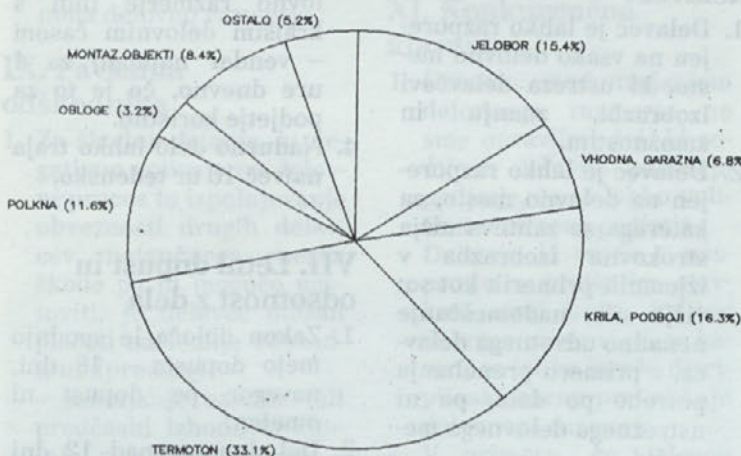
Poslovalnica	Doseženi normativ na zap.	Planirani normativ na zap.	Indeks		Prod. na zap. na dan v dom
			norm. na zaposl.	plan prod.	
Škofja Loka	332.880	375.391	89	81	13.315
Zagreb	166.564	375.391	44	50	6.663
Nova Gradiška	159.601	375.391	43	45	6.384
Osijek	242.530	375.391	65	56	9.701
Pula	494.157	375.391	132	125	19.766
Crikvenica	208.344	375.391	56	101	8.334
Zadar	94.377	375.391	25	39	3.775
Šibenik	77.119	375.391	21	33	3.085
Split	186.834	375.391	50	69	7.473
Sarajevo	184.370	375.391	49	59	7.375
Banja Luka	565.254	375.391	151	135	22.610
Čapljina	258.237	375.391	69	69	10.329
Stara Pazova	176.256	375.391	47	42	7.050
Valjevo	165.871	375.391	44	44	6.635
Kragujevac	239.958	375.391	64	75	9.598
Niš	66.469	375.391	18	29	2.659
Zaječar	11.991	375.391	3	46	480
Peč	110.206	375.391	29	40	4.408
Dečane	184.951	375.391	49	57	7.398
Priština	176.744	375.391	47	61	7.070
Skopje	122.266	375.391	33	43	4.891
SKUPAJ	209.236	375.391	56	64	8.369

Prodaja montažnih hiš, prodaja stavbnega pohištva z montažo in prodaja na izvoznem trgu so se meseca maja odvijale dobro. S prodajo montažnih objektov na domačem trgu smo iztržili 83% več kot smo planirali (+1,4 mio din), z ostalo prodajo pa 179% več (oz. +2,8 mio din več).

Na izvoznem trgu smo sicer plan dosegli 96%, toda struktura tega izvoza ni vzpodbudna. Le 65% izpolnjen plan pri izvozu montaž-

nih objektov in za 38% presežen plan pri stavbnem pohištvu za izvoz (pri čemer je vratnih kril kar 57% več kot smo planirali) ni podatek, ob katerem bi si meli roke. Vrednost kritja (to je cena izdelkov minus njihovi direktni stroški), ki so ga meseca maja ustvarili naši prodani izdelki, znaša po oceni 14,1 mio din. Koliko od tega zneska odpade na posamezne proizvode našega programa, je razvidno iz naslednje tabele.

UDELEŽBA V KRITJU PROIZVODOV

Iz kritja, ki ga prinašajo prodani proizvodi, je potrebno pokriti še vse indirektno stroške in naše obveznosti. Ti stroški znašajo v maju dobrih 15 mio din. Tako hitro lahko ugotovimo, da je naše poslovanje predrago za tak obseg prodaje, posebej zato, ker naša proizvodnja zaenkrat obratuje z nezmanjšano močjo, proizvodi v skladišču pa nas samo bremenijo.

D.T.

ZALOG JE PREVEČ

Zaloge izdelkov v naših skladiščih konec maja v povprečju zadoščajo za 2,8 meseca. Zaloge po posameznih izdel-

kih, njihova povprečna prodaja in iz le-tega izračunana vezava je razvidna iz tabele:

		Zaloga 31/5-90	Povpreč. mesečna prodaja	Vezava zaloge/ prodajo v mesecih	maj leto 1989
Okna Termoton	kom	15.912	6.515	2,4	2,3
Okna Jelobor	kom	11.062	3.321	3,3	3,6
Krila dom. trg	kom	11.413	5.59	2,3	2,5
Krila izvoz	kom	2.299	4.601	0,5	0,4
Vrata vhodna	kom	1.776	619	2,9	5,3
Vrata garažna	kom	306	79	3,9	3,6
Podboj slepi	kom	9.275	2.529	3,7	2,6
Podboj vidni	kom	16.109	3.906	4,1	2,7
Omarice z roletto	kom	6.273	1.563	4,0	4,2
Polkna fiksna	kom	8.222	2.762	3,0	2,2
Polkna gibljiva	kom	4.055	881	4,6	5,8
Police okenske	kom	1.587	486	3,3	15,2
Obloge	m ²	13.755	13.003	1,1	0,5

Ostale zaloge: zaloge hlodovine in žaganega lesa so se od meseca aprila zmanjšale. Hlodovine je manj za 40%, žaganega lesa iz nakupa pa za 20% manj glede na pretekli mesec. Zaloge polizdelkov so v primerjavi s preteklim mesecem enake, glede na povprečje prvih treh mesecev letošnjega leta pa so 15% manjše.

Nadvse skokovit porast pa beležijo zaloge nedovršene proizvodnje. 43% porast glede na februarско stanje je dokaz, da se delovni nalogi ne zaključujejo redno, s tem pa se tudi prikaz obsega proizvodnje izmaliči.

POČASI DOBIVAMO TUDI RAČUNALNIŠKO ZNANJE

DIT je organiziral predavanje z naslovom »Kompleksna uporaba računalništva«. Vodja AOP, Peter Krek, je predstavil razvoj računalništva v svetu. Predstavil je

tudi optimalno uporabo računalnika v moderno in sodobno razviti organizaciji. Vsi prisotni smo pričakovali več poudarka na uporabo računalništva in organiziranost računalniške mreže v

Jelovici in upamo, da bo kako naslednje predavanje na to, za nas trenutno aktualno temo.

Peter Krek je tudi avtor prispevka, ki smo ga objavili v prejšnji številki glasila z naslovom »Zakaj potrebujemo sodobno računalniško opremo«. Pomotoma je pri tiskanju izpadel podpis, za kar se opravičujemo.

D.M.

PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELAVCEV IN PODJETJA V LUČI NOVE ZAKONODAJE

S sprejemom amandmajev tako k ustavi SFRJ in ustavi Republike Slovenije, uveljavitvijo nekaterih sistemskih zakonov, še zlasti Zakona o podjetjih in Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, so bile dane osnove za pripravo republiškega Zakona o delovnih razmerjih.

Zvezni Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja zagotavlja enoten sistem urejanja delovnih razmerij.

Republiški Zakon o delovnih razmerjih dopolnjuje zvezni zakon. S splošnimi akti oz. kolektivno pogodbo pa urejamo tista področja, ki jih je zakonodajalec prepustil v urejanje podjetjem. Podjetja so dolžna vskladiti splošne akte oz. kolektivne pogodbe z zakonodajo do konca septembra 1990.

Pri podpisovanju kolektivnih pogodb velja naslednji vrstni red:

Na ravni Republike Slovenije bo sklenjena generalna (splošna) kolektivna pogodba.

Za posamezne dejavnosti bodo sklenjene panožne kolektivne pogodbe (za Jelovico kolektivna pogodba lesarstva).

V podjetju se lahko sklene kolektivna pogodba podjetja. Pri sklepanju kolektivnih pogodb je treba upoštevati načelo da panožna kolektivna pogodba ne more določati manj pravic za delavce, kot jih določa generalna kolektivna pogodba; kolektivna pogodba v podjetju pa ne sme določati manj pravic, kot jih določa panožna kolektivna pogodba.

V primeru, da bi bile kolektivne pogodbe (generalna in panožne) sklenjene pravočasno, splošnih aktov v podjetju ne bi bilo potrebno sprejemati, ampak bi uporabljali kar kolektivne pogodbe.

Zaradi negotovosti, kdaj bodo sklenjene kolektivne pogodbe (generalne, panožne) smo za prehodno obdobje pripravili osnutke dveh splošnih aktov:

Pravilnika o delovnih razmerjih in

Pravilnika o ugotavljanju presežnih delavcev in zagotavljanju njihove materialne varnosti,

ki jih je delavski svet 25/6-1990 posredoval v javno razpravo, ki bo trajala do 12/7-1990. V nadaljevanju tega člana želim opozoriti na nekatere najpomembnejše novosti zakonodaje oz. predloge, ki jih vsebujeta osnutka obeh splošnih aktov, zato naj ta članek služi predvsem kot informacija delavcem podjetja o novostih na področju urejanja delovnih razmerij.

PRAVILNIK O DELOVNIH RAZMERJIH – OSNUTEK

I. sklenitev delovnega razmerja

1. Zakon namesto »del in nalog« govori le o »delih na delovnem mestu«.
2. Zakon ne pozna več z delom pridobljene delovne zmožnosti, ampak govori le o ustreznosti strokovni izobrazbi, znanju in zmožnostih delavca.
3. Zakon ne pozna več razvida del in nalog, govori le o splošnem aktu, predlagana je sistematizacija delovnih mest.
4. Sklep o sklenitvi delovnega razmerja sprejema odbor za kadre, izobraževanje in družbeni standard na predlog kadrovske službe in delavski svet na predlog direktorja za delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.
5. Pred povečanjem števila zaposlenih je potrebno ugotoviti ali ni možno opraviti delo z delavci podjetja na podlagi kadrovske prerazporeditve oz. razdelitvijo dela.
6. Pogodba o zaposlitvi – nov obvezen element za sklenitev delovnega razmerja. Pogodbo o zaposlitvi sklene delavec s podjetjem, v njej so določene pravice, obveznosti in odgovornosti delavca in podjetja. Sklep o izbiri delavca na delovno mesto in podpis

pogodbe o zaposlitvi sta predpogoja za nastanek delovnega razmerja. Če delavec ne podpiše pogodbe o zaposlitvi, se šteje, da delovno razmerje ni nastalo, zato delavec nima pravice začeti delati.

Pogodba o zaposlitvi se sklene na podlagi kolektivne pogodbe oz. splošnih aktov. Delavci, ki smo že v delovnem razmerju pa bomo pogodbe o zaposlitvi sklenili najkasneje do 1/7-1991.

II. Pripravištvo

1. Volontersko pripravništvo – strokovno usposabljanje za samostojno opravljanje del, ne da bi pripravnik sklenil delovno razmerje. O pripravništvu volonterjev odloča direktor podjetja.
2. Pripravniška doba se v izjemnih primerih lahko skrajša največ za 1/4 predvidene pripravniške dobe.

III. Razporejanje delavcev

1. Delavec je lahko razporejen na vsako delovno mesto, ki ustreza delavčevi izobrazbi, znanju in zmožnostim.
2. Delavec je lahko razporejen na delovno mesto, za katerega se zahteva nižja strokovna izobrazba v izjemnih primerih kot so: višja sila, nadomeščanje nenadno odsotnega delavca, v primeru prenehanja potrebe po delu, pa ni ustreznega delovnega mesta itd.
3. Sklep o razporeditvi delavca sprejme direktor podjetja.

IV. Ugotavljanje delavčevega znanja in zmožnosti za opravljanje del

1. Postopek začne direktor podjetja na podlagi pisnega predloga vodje področja.
2. O postopku morata biti obveščena delavec kate-

rega znanje in zmožnosti se ugotovljajo in sindikat.

3. Znanja in zmožnosti direktor ugotavlja na podlagi dokumentacije o delu delavca.
4. Sklep o znanju in zmožnostih delavca izda direktor in delavca razporedi na delovnem mestu, ki ustreza njegovemu znanju in zmožnostim, če takega delovnega mesta ni, pa delavcu preneha delovno razmerje.
5. Zoper sklep ima delavec pravico ugovora na delavski svet.

V. Delo na domu

1. Zakon dovoljuje opravljanje dela na domu. S pogodbo o zaposlitvi se urejajo medsebojna razmerja med delavcem in podjetjem. Delavec, ki opravlja dela na domu ima enake pravice in obveznosti, kot delavci, ki opravljajo delo v podjetju.

VI. Delovni čas

1. Predlagan je 40 urni delovni teden – pet delovnih dni.
2. O razporejanju delovnega časa odloča direktor podjetja.
3. Delavec lahko sklene delovno razmerje tudi s krajšim delovnim časom – vendar najmanj za 4 ure dnevno, če je to za podjetje koristno.
4. Nadurno delo lahko traja največ 10 ur tedensko.

VII. Letni dopust in odsotnost z dela

1. Zakon določa le spodnjo mejo dopusta – 18 dni, navzgor pa dopust ni omejen.
2. Del dopusta nad 12 dni lahko delavec izkoristi do konca junija naslednjega leta.
3. O uvedbi kolektivnega dopusta zaradi pomanjkanja dela odloča delavski svet.
4. O odsotnostih delavcev z dela (izredni plačani oz. neplačani dopusti) odloča direktor podjetja.
5. Delavec je lahko odsoten z dela brez nadomestila OD, največ 30 dni letno, če to dopušča delovni proces.

VIII. Odgovornost delavcev

1. Disciplinsko odgovornost delavcev ugotavljata direktor ali disciplinska komisija.
2. Disciplinski ukrepi so: javni opomin, denarna kazen do 15% mesečne akontacije OD za dobo do 6 mesecev in prenehanje delovnega razmerja. Denarna kazen in prenehanje delovnega razmerja se lahko pogojno odložita za največ 1 leto.
3. Disciplinski ukrep javni opomin in denarna kazen izreka direktor podjetja.
4. Disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja pa disciplinska komisija, s tem da disciplinska komisija lahko izreče tudi javni opomin ali denarno kazen, če se v dokaznem postopku izkaže, da niso izpolnjeni pogoji za izrek prenehanja delovnega razmerja.
5. Če je delavcu izrečen disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja, ki je pogojno odložen, zaradi zasvojenosti z alkoholom in delavec v času pogojne dobe ne prične z zdravljenjem proti alkoholizmu, se pogojni odlog disciplinskega ukrepa prekliče in delavcu preneha delovno razmerje.

IX. Pavšalna odškodnina

1. Za škodna dejanja, ki negativno vplivajo na delovni proces in izpolnjevanje obveznosti drugih delavcev, natančnega zneska škode pa ni mogoče ugotoviti, je delavec dolžan plačati naslednje odškodnine: (predlog)
  - zamujanje na delo ali predčasni izhodi, ki znašajo mesečno 30 min - 2% mesečne akontacije OD
  - zamujanje na delo ali predčasni izhodi, ki znašajo mesečno do 1 ure - 5% mesečne akontacije OD, za vsako nadaljnjo uro pa še 2%.
  - neopravičen izostanek z dela ali odstranitev z dela zaradi vinjenosti - 8% enomesečne akontacije OD
  - malomarno opravljanje del, ki jih je bilo treba po-

novno opraviti ali jih je moral opraviti drug delavec - 10% enomesečne akontacije OD
- neopravičena odklonitev del - 5% enomesečne akontacije OD.

X. Prenehanje delovnega razmerja

Poleg vseh doslej znanih razlogov za prenehanje delovnega razmerja, delavcu preneha delovno razmerje brez njegovega soglasja tudi:

1. Če se ugotovi, da nima znanj in zmožnosti za opravljanje del delovnega mesta na katero je razporejen, razporeditve na drugo ustrezno delovno mesto ne sprejme, ali če takšnega delovnega mesta ni.
2. Če je neopravičeno odsoten z dela zaporedoma 5 delovnih dni, pa podjetja ni obvestil o razlogih izostankov.
3. Če noče delati na delovnem mestu na katerega je razporejen.
4. Če odkloni razporeditev v drugo podjetje.
5. Če se mu zagotovi ena od pravic v smislu reševanja presežkov delavcev.
6. Če odkloni ponudbo ene od pravic v smislu reševanja presežkov delavcev.

XI. Konkurenčna klavzula

1. Delavec med trajanjem delovnega razmerja ne sme opravljati del, ki sodijo v delovno področje podjetja, če to lahko vpliva na interese podjetja. Delavec, ki ravna v nasprotju s prejšnjim stavkom stori hujšo kršitev delovne obveznosti, za katero se lahko izreče disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja.
2. V primeru, če delavcu preneha delovno razmerje po njegovi volji ali krivdi, le-ta ne sme 2 leti po prenehanju delovnega razmerja brez soglasja podjetja:
  - ustanoviti podjetja ali začeti opravljati samostojno dejavnost z enako ali podobno dejavnostjo, kot jo ima podjetje
  - skleniti delovno razmerje, pogodbo o delu ali pogodbo o avtorskem delu v drugem podjetju

oz. delodajalcu, ki se ukvarja z enako dejavnos-

tjo, če bi to za podjetje pomenilo konkurenco.

PRAVILNIK O UGOTAVLJANJU PRESEŽKOV DELAVCEV IN ZAGOTAVLJANJU NJIHOVE MATERIALNE VARNOSTI

S tem pravilnikom se urejajo kriteriji in merila za ugotavljanje presežkov delavcev, ki urejajo pravice in obveznosti delavcev, katerih delo v podjetju ni več potrebno.

I. Ugotavljanje presežnih delavcev

1. Delavski svet na predlog direktorja sprejme razvojni program, usmeritev in analizo tržnih možnosti dela podjetja, za katerega se presežni delavci ugotavljajo.
2. Racionalna delitev dela na podlagi programa iz prve točke.

II. Kriteriji za identifikacijo presežnih delavcev

1. Osnovni kriteriji:
  - stopnja izobrazbe in ustreznost glede na zahteve delovnega mesta
  - delovne izkušnje
  - izpolnjevanje drugih pogojev za določeno delovno mesto
  - izpolnjevanje pogojev za upokojitev
2. Korekcijski kriteriji:
  - delovna uspešnost
  - socialni položaj (lastni viri dohodka v družini, nizek dohodek na dejavnosti, dohodek iz dopolnilne dejavnosti, možnost popoldanskega zaslužka, ki je dokazljiv.
3. Izločilni kriteriji
Če delavec izpolnjuje enega izmed naštetih kriterijev ne more postati presežni delavec:
  - zaposleni 5 let pred upokojitvijo,
  - delavci mlajši od 18 let
  - delavci starejši od 55 let
  - delavke starejše od 50 let,
  - delavci in (ali) pripravniki z manj kot 1. letom delovne dobe,
  - nosečnice
  - delavke na porodniškem dopustu in matere z otroki do 2. let starosti,
  - samohranilke
  - invalidi z najmanj 60% telesno okvaro
  - invalidi zaradi nesreče

pri delu,

- delavci z zdravniško ugotovljenimi poklicnimi boleznimi,
- sindikalni poverjenik,
- delegati in namestniki delegatov delavskega sveta.

III. Postopek ugotavljanja presežnih delavcev

1. Predlog presežnih delavcev pripravi vodja področja in ga predloži posebni komisiji.
2. Posebna komisija, ki je sestavljena iz članov kolegija direktorja, petih delegatov DS in treh članov sindikata, prouči predlog skladno s tem pravilnikom in predlog presežnih delavcev posreduje direktorju podjetja, ki s sklepom odloči o listi presežnih delavcev.
3. Odločbe, ki jih prejmejo presežni delavci, izda direktor. V odločbi mora biti navedeno, katero izmed pravic zagotavlja podjetje delavcu.
4. Delavec lahko zoper odločbo vloži zahtevo za varstvo pravic na delavski svet.

IV. Načini reševanja zaposlitve presežnih delavcev

Delavcu, ki je določen kot presežni delavec ne more prenehati delovno razmerje, dokler mu ni zagotovljena ena izmed naslednjih pravic iz dela:

1. Če delavcem začasno ni mogoče zagotoviti dela se zagotovijo naslednje pravice:
  - pravica do prekvalifikacij ali dokvalifikacije
  - pravica dočasne razporeditve v drugo podjetje
  - pravica do nadomestila OD za čas čakanja na delo v višini 80% povprečnega OD
  - pravica do skrajšanja delovnega časa.
2. Če delavcem trajno ni mogoče zagotoviti dela se

zagotovijo naslednje pravice:

– sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas v drugi organizaciji oz. pri delodajalcu.

– pravica do prekvalifikacije ali dokvalifikacije za delo na drugem delovnem mestu v drugi organizaciji

– dokup zavarovalne dobe zaradi uveljavitve pravice do predčasne pokojnine, vendar največ do 5 let, če delavec s tem soglaša

– enkratno nadomestilo v

obliki odpravnine v višini najmanj 24 OD

– sklenitev delovnega razmerja s krajšim delovnim časom v drugi organizaciji ali pri delodajalcu

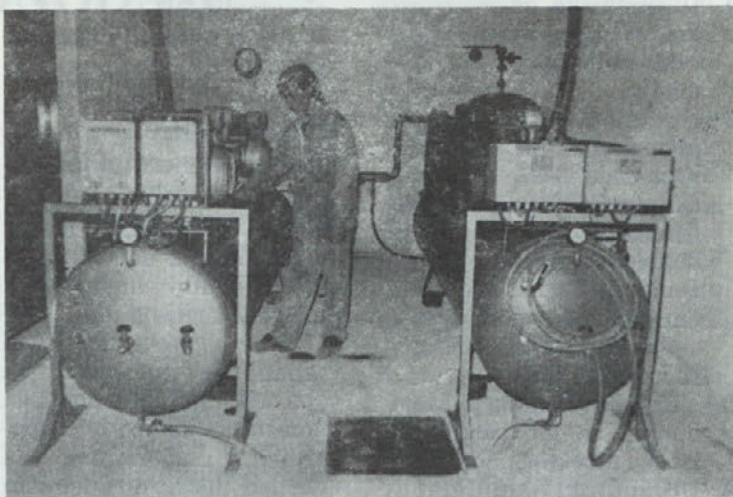
– sklenitev delovnega razmerja za določen čas v drugi organizaciji ali pri delodajalcu.

Navedena pravilnika (ki sta v osnutku) se bosta uporabljala v podjetju od sprejema do podpisa kolektivnih pogodb.

Vodja splošno samoupravne službe:

Vida Gaber, dipl. iur.

FOTONOVICE

Kompresorji v obratu gradnje montažnih objektov so dobili nov prostor.

Očitno pa je, da imajo tudi dobrega gospodarja, saj o nekdanjih poplavalih olja ni sledu – tudi take stvari se dogajajo.

SOVLAGANJE V HOTEL V LENDAVI

Jelovica, je s posredovanjem podjetja inženiringa Projekt Maribor sklenila pogodbo o združevanju sredstev za skupna vlaganja v razvojni program naravnega zdravilišča Lendava. To so sredstva, ki bi jih sicer morali vplačati v fond za nerazvita področja (2/3 sredstev za nerazvite 1/3 lastnih sredstev).

Po zgoraj navedeni pogodbi bo Jelovica združila sredstva v višini 688.330,00 din, to je cena zakupa apartmaja v veli-

kosti 42,9 m², za dobo 20 let. Po veljavni pogodbi bo upravljalca, z namenom čimvečje racionalizacije izkoriščenosti ležišč, nezasedena ležišča oddajal za komercialni turizem, dohodek pa se bo delil v razmerju 30 : 70 v korist upravljalca.

Apartmenta bo v novem prizidku hotela Lipa v Lendavi, dela pa bodo predvidoma končana do konca letošnjega leta.

Golf Turist, naravno zabavišče Lendava

PROSTORI V NAJEM

Nekdanji prostori računovodstva so po selitvi delavcev v nov montažni objekt ostali prazni. Da ne bi ostali taki smo jih oddali zasebnim podjetjem, ki jih bodo uporabljali za pisarniške prostore. Trem takim podjetjem so bili oddani: pisarna v veliko-

sti 12,50 m², poslovni prostor v velikosti 79 m² in še en pisarniški prostor v velikosti 28 m². Najemne pogodbe so sklenjene za dobo 5 let, ob tem, da bodo uporabniki posebej plačevali porabljeno električno energijo. /j.s./

Ljubezni pride skozi okno in odide skozi vrata.

angl.

Kura, ki zvečer poje, zjutraj nima jajca.

romun.

Ust in riti ne more nihče držati zaprtih.

istr.

Ni prav veliko PVC trakov, vendar dovolj, da so povzročili okvaro na Moldov filtru v obratu letev.

Ne odmetujte take in podobne šare v odsesovalne naprave!!!

Hkrati z odpremo izdelkov za objekte v Rusiji je bilo potrebno pripraviti za transport tudi orodje za naše monterje. Orodje so pazljivo zložili v posebej za to izdelane zaboje, sedaj pa s tem orodjem že veselo montirajo v daljni Rusiji.

PROIZVODNJA SE MORA PRILAGAJATI TRGU IN SUROVINAM

Jelovica ima v tem trenutku največ nalog na področju prodaje svojih izdelkov. Vendar sta prodaja in proizvodnja tesno povezana, saj reagiranje proizvodnje na zahteve trga pogojuje tudi uspešnost te prodaje. Seveda to pomeni za zaposlene v proizvodnji obilo težav in prilagajanj. Ker morda večina ne ve, kaj vse je treba storiti, da proizvodnja sledi tej prodaji smo za kratek razgovor poprosili vodjo proizvodnje SP in MO Franca Prevodnika.

V tem trenutku, ko se počasi odpravljamo na letni dopust je seveda glavno vprašanje kakšne so razmere v proizvodnji?

Trenutno je proizvodnja praktično polno zasedena z naročili, vendar pa se pri zadnjih komercialnih naročilih že kaže, da lahko pride do manjših problemov zaradi premajhnih naročil za polkna, vhodna vrata in bmarice z roletami, po drugi strani pa so vedno večje zahteve po vratnih krilih, predvsem zaradi izpolnitev pogodb pri izvozu.

Na montažnih objektih je trenutno dovolj dela, čeprav smo do 15.6.90 izdelali vse montažne hiše, ki so bile prodane na domači trg in jih bomo montirali do septem-

bra. Trenutno izdelujemo 15 montažnih hiš na zalogo, pričakujemo pa naročila oziroma plačila za 34 pogodb – hiš, kajti za znanega kupca damo hišo v izdelavo, ko je le-ta plačana.

Nastajajo problemi zaradi surovine, saj se nabava lesa omejuje, tako da moramo izkoristiti tudi les precej slabše kvalitete, kar pogojuje slabšo kvaliteto (več spojev), izkoristek lesa je slabši, pri tem pa se povečujejo tudi stroški, saj je poraba ur precej večja.

Prizezovalnica je ozko grlo v naši proizvodnji. Kateri so največji problemi in kako jih odpravljate?

Prizezovalnica je začetna točka naše proizvodnje, saj tu izdelujemo morale za vse

naše obrate, in tako mora biti polno zasedena z materialom in delovno silo. Največji problem je zaradi kvalitete lesa.

Jelovica ima v proizvodnem programu izdelke, ki vsi po vrsti zahtevajo kvaliteten les. Poleg lastnih proizvodov izdelujemo krila in okvire za strešna okna za izvoz (Roto, Deutschmeister), ki zahtevajo nespojen les. Prav zaradi tega so morali za domače izdelke v glavnem iz spojenega lesa. Vsaka delovna operacija pa zahteva določen čas.

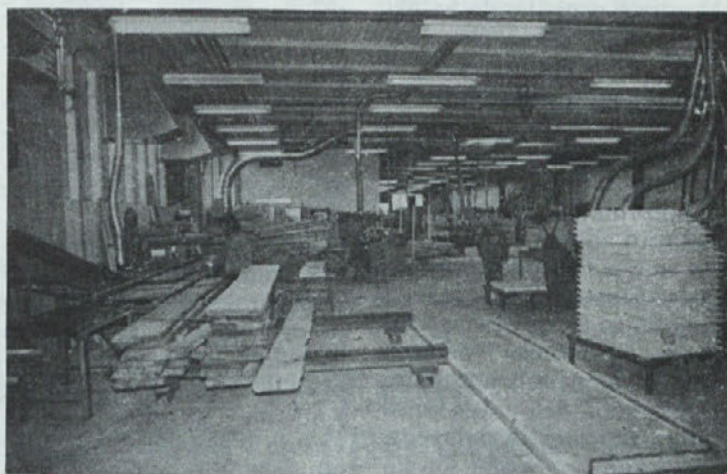
Drugi problem je kvaliteta izdelave moralov. Zastavili smo si cilj povečati izkoristek žaganega lesa. Za zadovoljitev teh ciljev je potrebna večja angažiranost delavcev in vodstva, včasih pa tudi dodatne delavce.

Vsekakor bi morali dobiti v Jelovici izdelek v katerega bi lahko podelovali les slabše kvalitete, ali pa se usmeriti v nakup žaganega lesa, kjer prevzemalec ne prevzame lesa, ki je za naše izdelke neuporaben.

velja predvsem za tipsko proizvodnjo.

Za letošnje leto je značilen porast nalogov za izventipsko proizvodnjo, kar je vzrok za manjšo izdelano količino izdelkov, saj je na izventipskih izdelkih večja poraba časa. V prvih mesecih letošnjega leta smo imeli tudi premalo delovne sile, kar smo in še rešujemo z zaposlovanjem kooperantov, zaposlovanjem za določen čas, ter zaposlovanjem študentov preko mladinskega servisa. Počasnost reševanja problematike zaposlovanja in omejitve pri delu in plačevanju nadur so veliko vplivali na to, da določeni obrati v prvih mesecih niso dosegli zastavljenega plana, posledica tega je slaba kumulativa, kajti ko enkrat nekaj zamudiš, tega skorajda ni možno nadoknaditi.

Kot poseben primer lahko navedem obrat v Preddvoru, kjer smo zaradi trenutno dovolj velike zaloge (v februarju in marcu) omaric z roletami in podbojev začasno pre-

Zmanjšala se je količina razrezanega lesa. Kako ste to rešili?

Prizezovalnica dela v dveh izmenah. Količino razreza smo povečali z zaposlitvijo več delavcev, ki smo jih v prizezovalnico premestili z drugih obratov, pa tudi s kooperanti. Sedaj lahko kolikor toliko solidno oskrbujejo obrate z morali.

Nekateri obrati ne dosegaajo kumulativnega plana, pa tudi skupni kumulativni plan ni dosežen. Kateri so vzroki za to?

Z letnim planom smo določili strukturo izdelkov, hkrati s tem tudi potrebno število delavcev in izdelavnih ur za posamezne obrate, kar pa

mestili deset delavcev na žago in s tem uvedli tudi dvoizmensko delo na žagi. Ko pa se je pokazala večja potreba po omaricah in podbojih, so premeščeni delavci morali ostati na žagi, ustrezne zamenjave pa nismo dobili. Tako je proizvodnja iskala nove delavce, katere smo zaposlili preko mladinskega servisa (problem je bil 2 – 3 mesece), uvedli pa smo tudi nadurno delo.

Vzroki so tudi pogoste okvare strojev, zastoji na odsesovanju, pomanjkanje komprimiranega zraka.

Naša proizvodnja je bila prilagojena za izdelavo serij. Zaradi vedno večjih naročil za izventipsko proizvodnjo

Stroškovno mesto	Indeks	
	mesečni	kumulat. jan-maj
Žaga in sušilnica Pred vor	108	111
Žaga Stari dvor	213	155
Žaga Sovodenj	111	120
Žaga Cerklje	113	104
Sušilnica Stari dvor	102	98
Primarna skupaj	116	111
Prizezoval. Stari dvor	85	85
Proizvodnja oken	102	89
Proizv. let. in dop. pr.	100	93
Proizv. vh. in gar. vrat	123	71
Proizv. notr. vrat	107	94
Učna delavnica	19	33
Proizv. sest. del. Sovodenj	88	121
Proizv. st. poh. Gor. vas	88	92
Proizv. kov. del. in mrež	94	61
Proizv. podb. in omaric	103	86
Proizvodnja polken	81	89
Stavbo pohištvo skupaj	94	90
Proizvodnja MO	95	107
Montaža SP	158	102
Montaža MO	66	74
Servis MO	123	81
Montaža in servis skupaj	85	82
Podjetje skupaj	96	93

pa bo potrebno z določenimi posegi prilagoditi tehnologijo tudi tej (spisek opreme je že narejen), kakor tudi prilagoditi organizacijo dela od naročnika, proizvodnje do odpreme. Spremembe v organizaciji dela, ki se že ni prilagodila novim razmeram, sprememba načina mišljenja posameznikov in v končni fazi nas vseh, ki smo bili do včeraj navajeni le na serije in del nove tehnološke opreme, kakor tudi večja kvaliteta dokumentacije za izventipsko proizvodnjo in ne nazadnje ustrezno planiranje časa za te izdelke, bodo in so vsekakor pogoj, da bo izventipska proizvodnja tekla tako kot mora.

Veliko je pripomb zaradi zaposlovanja kooperantov, koliko kooperantov imamo trenutno zaposlenih?

Sedaj imamo zaposlenih 15 kooperantov, in sicer pri letvičenju, na žagi, v prirezovalnici in na steklenju oken. Kooperante zaposluje zaradi pomanjkanja naših delavcev, z njimi pa imamo sklenjeno pogodbo do kolektivnega dopusta. Namesto kooperantov bomo s 1. avgustom zaposlili pripravnike in glede na prodajo v juniju in juliju ter zahteve po izdelkih se bomo nato odločili, če bo še potrebno kooperante zaposlovati ali ne.

Ker so teme okrog kooperantov večkrat na tapeti, naj omenim še to, da bi marsikaterega dodatnega delavca lahko nadomestili z boljšim izkoristkom delovnega časa redno zaposlenih delavcev, kakor tudi z delom preko polnega delovnega časa. Tu je vse preveč problemov, vsaj ponekod in v bodoče bo prav na teh dveh področjih potrebno sprejeti določene ukrepe, ki pa vedno verjetno ne bodo priljubljeni med delavci.

Največ primanjkuje vratnih kril. Kako je organizirana proizvodnja v tem obratu, vemo tudi, da so včasih delali v dveh izmenah, sedaj pa samo v eni? Prav tako nas zanima zakaj je ravno pri vratni kril izmet največji Proizvodnja vratnih kril je bila določena s planom, vendar pa so potrebe po krilih večje kot smo planirali. Zato v zadnjih dveh mesecih delamo pospešeno, z nadurami,

tako da bi naši domači kupci in kupci v tujini dobili željene količine vrat.

Delamo z nadurami, zato ker potreba vseeno ni dovolj velika za uvedbo dvoizmenskega dela, hkrati pa tudi ne bi imeli dovolj ustreznega kadra, tako da je trenutno najboljša varianta ena podaljšana izmena.

Ogromen izmet vratnih kril je bil, saj smo kar 20% delovnih ur porabili za popravila vrat. Vzrok je bil v glavnem nekvaliteten material, saj je prihajalo do razslojevanja ultra lesa, preklopov furnirja fug, furnir je bil valovit, pa tudi slabo sestavljen. Poleg tega pa je prihajalo do mehanskih poškodb, do raznih odtiskov v stiskalnicah, pa tudi poškodb na transportnih poteh. Reševanje vseh teh problemov je že dalj časa prioriteta pri delu vodstva obrata in v tehnološki pripravi. Lahko rečem, da so se rezultati že pokazali, saj se je stanje izboljšalo, izmeta je veliko manj. V zadnjem času je izmet pri nas v primerjavi z drugimi proizvajalci vratnih kril normalen. Smo pa po kvaliteti izdelave eden boljših proizvajalcev, saj naša kontrola kakovosti izloča včasih tudi tisto, kar druge firme menijo da je še dopustno.

Dejstvo je, da se bomo morali vedno bolj prilagajati kupcem, kar seveda povečuje proizvodnjo izventipskih izdelkov. Kako smo se pripravili?

Količina izventipske proizvodnje v Jelovici se povečuje, pred dvema letoma smo imeli cca 200 komercialnih nalogov za izventipske izdelke, lani 748, letos pa računamo, da jih bo okoli 1200. Vse to pomeni dodatno in boljšo organiziranost dela po obratih.

Koncept organizacije dela izventipske proizvodnje je naslednji: vsak obrat naj bi poleg tipske proizvodnje imel dva do tri delavce, ki bi bili usposobljeni in bi imeli tudi tehnološke možnosti za izdelavo izventipskih izdelkov. To je verjetno edina varianta, saj je zaradi pestrosti izdelkov in specifičnosti izdelave teh izdelkov varianta o veliki delavnici za izventipske izdelke predraga in neracionalna. Vsekakor je usmeritev proizvodnje v tem

smislu. Seveda pa to zahteva določene investicije v tehnološko opremo, za kar imamo tudi že izdelan elaborat – paket nabave nove opreme!

Ob tem pa moram poudariti, žal ne morem iz svoje kože, da sama izventipska proizvodnja, ki se vse prevečkrat postavlja kot ključni problem prodaje, ne bo rešila Jelovice. Jelovica ima s svojim sistemom maloprodaje enkratne možnosti v primerjavi z ostalimi proizvajalci in bi morala glavnino svojega rezultata ustvariti na prodaji tipskih izdelkov. Vsekakor je res, da poleg tipskih izdelkov določeni kupci želijo tudi nekaj izventipskih, boljše povedano netipskih dimenzij in da je tem potrebno ustreči. Vse to se že dela, če pogledate zgoraj omenjene številke, s predvideno novo tehnologijo, pa bo to še lažje. **Zanimiv del naše proizvod-**

nje je tudi dopolnilni program. Na zadnjih sejnih smo predstavili precej novih izdelkov, katerih pa kupcem še ne moremo prodajati. **Kdaj bo proizvodnja tudi teh izdelkov možna?**

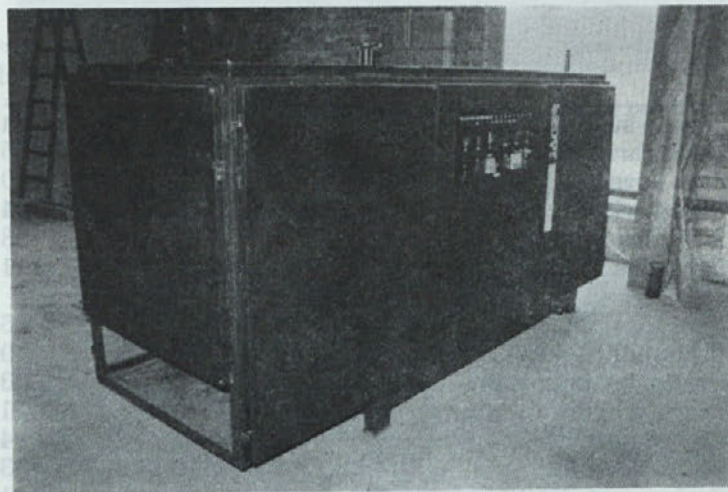
Jelovica je že sposobna za izdelavo dopolnilnega programa, vendar pa pride do problema, kdaj dobimo naročilo. Zavedati se moramo, da če dobimo naročilo za dopolnilne izdelke v času, ko je proizvodnja polno zasedena s tipskimi izdelki in komercialnimi nalogi za izventipske izdelke, le-teh ni mogoče takrat dati v izdelavo. Zato obstaja možnost proizvodnje tega dopolnilnega programa predvsem v času, ko obrat ni polno zaseden z ostalimi tipskimi in izventipskimi izdelki. En delavec na enem stroju lahko v določenem trenutku izdeluje le en izdelek.

D. MIKLAVČIČ

KONČNO NOV KOMPRESOR

Z več kot enoletno zamudo smo končno dobili že dolgo željeni vijačni kompresor Jager, katerega smo postavili v kompresorsko postajo na Starem dvoru.

Trije kompresorji iz leta 1968 in eden novejši niso več zadostovali za potrebe proizvodnje po stisnjenem zraku in tako je

proizvodnja ob konicah že večkrat občutila pomanjkanje, saj se je z modernizacijo tehnologije proizvodnje na obratu Stari dvor krepko povečala potreba po stisnjenem zraku.

Zmogljivost novega kompresorja je 13,5 m³ stisnjenega zraka na minuto. Nadomestil bo vse tri že temeljito dotrajane stare kompresorje.

*Narodni pregovori nam kažejo stopnjo duha in sadove civilizacije
J.G.Holland: Gold Foil*

ŠIRINSKI RAZREZ LESA Z OPTIMIRANJEM STROJ KI VARČUJE IN KORISTI

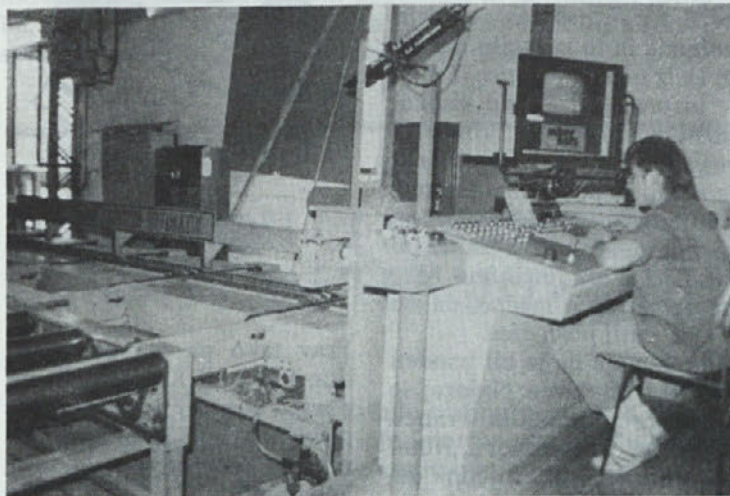
Ob začetku obratovanja novega stroja za širinsko optimiranje najprej kratka kronologija. Dne 24. 5. 1988 je Jelovica podpisala pogodbo z firmo IPH Holzindustrie – o dobavi Raimanove linije za širinsko optimiranje lesa pri razrezu. Vrednost pogodbe je bila 741.330 DEM.

V letu 1989 se je pričela montaža za katero pa je bilo potrebno rešiti prostorski problem, ki z ozirom na težave predstavitev sušilnic in filtrov za odsesovanje, ni bil majhen.

Že v letu 1988 smo se z LIP-om Bled dogovorili in podpisali pogodbo o dobavi ostale transportne opreme, ki je bila potrebna za končno postavitve in delovanje širinskega razreza. Prav tako je bilo treba zagotoviti nov pokrit prostor za nove sušilnice in manipulativni prostor

po zaslugi izvajalca LIP Bled, ki je s spremembo sortirne linije omogočil skrajšanje cele linije, da te razmera drage predstavitev, ki je poleg vsega pogojevala tudi razno razna dovoljenja in soglasja niso bila potrebna.

V mesecu novembru 1989 je bila linija pripravljena za poiskusno proizvodnjo. Pri začetnih težavah je treba omeniti, da je imel Raimanov kooperant za računalniški del linije probleme z stavljanjem v pogon. Prav tako so bile težave pravočasnosti

Glava novega stroja linije je seveda računalnik. Ta celovito vodi ves proces proizvodnje in na ta način se resnično lahko doseže najboljši izkoristek lesa. Prav zaradi te računalniške tehnologije je pričakovati, da bo največji izkoristek linije dosežen šele po 6 mesecih obratovanja, ko bodo vsi spoznali vse postopke in seveda tudi prednosti računalniškega vodjenja stroja.

za suh les ter letvičenje. Za vsa gradbena dela je bil izvajalec SGP Tehnik Škofja Loka. Če povzamemo gradbena dela v grobem je bilo to izvedba novega tlaka in temeljev, izdelava predelne stene, izolacija sten in stropov ter postavitve novega nadstreška nad sušilnicami. Inštalacijska dela je izvajal Inštalacije Škofja Loka in Rupar Stane, Škofja Loka. Prvotno je bilo v planu postavitve linije predvideno, da bo treba prestaviti tudi dva filtra za odsesovanje, vendar je treba omeniti, da

dobave s strani LIP Bled. Šele v mesecu februarju 1990 se je s skupnimi močmi spravilo v pogon celotno linijo. Seveda linija ne deluje takoj po zagonu s polno kapaciteto. Ta bo optimalno dosežena šele po 6 mesecih polne proizvodnje. Da se vse uteče, ni odvisno samo od linije same, ampak tudi od materiala, ljudi ter organizacije.

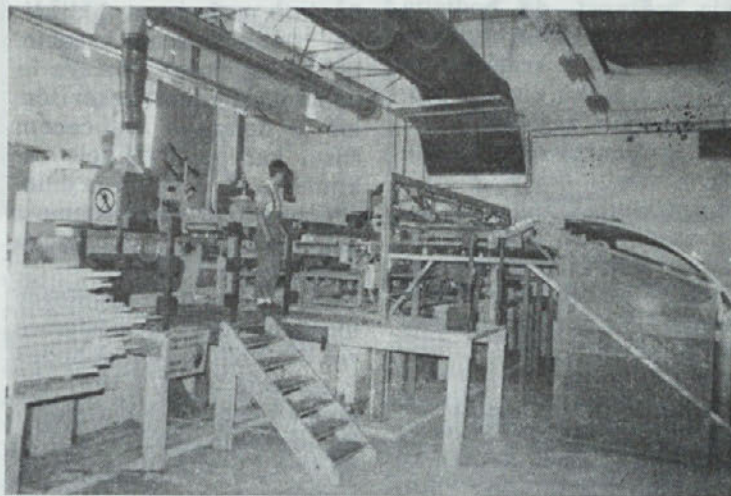
Danes lahko ugotovimo, da je bila odločitev za to investicijo pravilna, saj že sedanjí rezultati kažejo, da bo vložek denarja amortiziran v najmanj štirih letih.

Po podatkih v TPD bo letni prihranek lesa najmanj 300 m³ lesa, kar pomeni 250.000 DEM letno.

Celotna investicija z vsemi gradbenimi in instalacijskimi deli je bila cca 980.000 DEM. Pri tem je treba upoštevati tudi več drugih prednosti:

– avtomatsko sortiranje raznih dimenzij obdelovanecv itd.

Ne bi našteval vseh prednosti, vendar pa je morda dobro poudariti, da je največja pridobitev v tem, da je to prispevek k boljši izrabi lesne mase, kar predstavlja tudi z ekološkega vidika lep

- odprava fizičnega napora delavcev
- boljša izraba odpadnih letov (prej odprodaja)
- možnost boljšega spremljanja obdelanega materiala (podatki)
- povečana pokrita površina (nad sušilnicami)
- manjši problemi pri nadaljni obdelavi ter boljši izkoristek zaradi predhodnega skobljanja

dosežek.

Na koncu je treba seveda kot napotilo vsem v Jelovici, ki lahko pripomoremo za večjo učinkovitost nove linije, da upoštevamo, da je bil denar porabljen za postavitve te linije last vseh in da prizadevanja v to smer koristijo tudi vsem nam.

J.S.

PREDLOG UVEDBE 40 URNEGA TEDNIKA

1. V času od 1/9-1990 se v podjetju poskusno uvede 40-urni delovni tednik
2. Za odmero pravic do letnega dopusta delavcev za leto 1990 ostanejo v veljavi izdane odločbe o odmeri dolžine letnega dopusta.
3. Za določanje 40-urnega delovnega tednika delavcev v poslovalnicah so odgovorni in pooblaščení vodje poslovalnic, da ob upoštevanju obratovalnega delovnega časa poslovalnic v posameznih občinah izdelajo program delovnega časa delavcev v posameznih dnevih (zno-

traj delovnega tednika) s pravico dela v 40-urnem delovnem tedniku in ga predložijo v potrditev pomočniku direktorja za gospodarske zadeve.

4. Podjetje bo uveljavilo s 1/1-1991 40-urni delovni tednik, če bodo izpolnjeni pričakovani rezultati povečane produktivnosti dela v času poskusne uvedbe 40-urnega delovnega tednika.
5. Pravice delavcev do 40-urnega delovnega tednika in odmere letnega dopusta v letu 1991 se ustrezno rešijo v samoupravnih aktih podjetja.

RAZLAGA K PREDLOGU DIREKTORJA O ZAČASNI UVEDBI 40-URNEGA DELOVNEGA TEDNIKA

Zakon o delovnih razmerjih daje možnost, da podjetja lahko uvedejo 40-urni delovni teden, če v krajšem delovnem tedniku z večjo produktivnostjo zagotovijo pogoje za 40-urni delovni teden.

Ugotovitev:

Za zagotovitev pogojev za 40-urni delovni teden v podjetju je potrebno v vsakem dnevu dela opraviti dnevno 24 minut več dela.

Predlog ukrepa:

1. ukiniti prvi dodatni odmor (ob 7.00 oz. 7.30 – ki traja 15 min.)

2. izboljšati izrabo delovnega časa

Rezultati ukrepa:

Ad 1:

Z ukinitvijo prvega dodatnega odmora povečamo čas dela v delovnem dnevu za 10 do 15 minut.

Ad 2:

Z delovnim časom pričnemo 5 minut preje in ga zaključimo 10 do 15 minut kasneje. Izrabo dnevnega odmora in dodatnega odmora izkoriščamo v dejansko določenem času, kar pomeni, delo zaključimo ob času, ki je določen za odmor in pričnemo z delom ob času, ki je določen za zaključek odmora.

Neizpolnjevanje predlogov ukrepov ima za posledico cca 5% nižji osebni dohodek v mesecu ter 1/1-1991 ponovna uvedba 42-urnega delovnega tednika.

I. BREZNIK

NESREČE PRI DELU MAJ – JUNIJ

TUDI SLUŽBENE POTI SO NEVARNE

Prva nesreča v mesecu maju se ni pripetila na delu, ampak na poti iz dela. Nesreče ob odhodu iz dela in ob prihodu na delo namreč tudi štejejo tako kot nesreče pri delu.

Tako nesrečo je doživel in preživel Robert K. iz vzdrževalnega servisa na Starem dvoru. Dne 15/5 se je nič hudega sluteč napotil s svojim motorjem domov. Brezskrbno se je pognal s svojim jeklenim konjičkom po stranski poti, računajoč, da tu ni poti za avtomobile. Kar naenkrat pa se je z njim srečal iz oči v oči. Seveda je bil zmagovalec naprej znan, Roberta je oplazil, da ga je vrglo s ceste, pri tem pa si je poškodoval levo koleno. Še dobro, da je imel varnostno čelado.

24/5 pa je nesreča pri delu doletela in to resnejša Branka D. iz učne delavnice. Branka je pripravljala za delo visokoturni mizni reskar. Hotel je reskati noge za stolice. Pa mu je rezilo že prvi komad potegnilo iz roke, pa tudi prste na njemu. Reskar ga je zadel po kazalcu in sredincu leve roke na žalost tako močno, da bo trajno čutil posledice.

Konec maja pa je bil usoden kar za tri delavce. Najprej se je nesreča pripetila Francu J. na žagi v Preddvoru. Hotel je uravnati »zataknjeno« desko na robilniku, pa jo mu je povratni udarec od rezila vrgel nazaj v desno roko. Franc bo moral pregledati zaščitno zadrževalno napravo na svojem stroju.

Zadnjega dne v maju pa jo je najprej skupil Miloš K. v poslovalnici Škofjela Loka in sicer pri nakladanju na kamion. Kar precej veliko trsko od okvirja oken si je zadržal v podlaht desne roke. Kakor kaže tudi zaščitne rokavice niso služile svojemu namenu, tako ostra je bila trska.

Druga nesreča tega dne pa se je pripetila naši sodelavki Maruši M. iz marketinga, ne boste verjeli, v Srbiji na službenem potovanju. V križišču pri Stari Pazovi se ji je drugo vozilo zaletelo v desna sprednja vrata. Udarec je bil tako močan, da je Maruša morala iskati zdravniško pomoč, pa tudi avto je bil one-

sposobljen za nadaljnjo vožnjo. Maruša je dobila udarec v hrbet in desno koleno, dovolj za par dni bolniške. Kot se je kasneje izkazalo je bil nasproti vozeči voznik močno vinjen.

V juniju pa prva nesreča že kar prvega. Milan K. iz obrata oken na Starem dvoru si je poškodoval palec na levi roki. Pri izvrtavanju napake v lesu, mu je obdelovanec spodletel in prišel je v dotik z rezilom. Na srečo v lažji obliki.

Prav tako pa je spodletelo dne 6/6 tudi Koviljki B. na obratu notranjih vrat. Pri sestavi sredic ji je prav v trenutku sprožitve sponke spodletelo in sponka se je znašla v prstu na levi roki. Znano je, da so pri tem opravilu delavke zelo hitre.

Pa se preselimo na obrat v Kranj. Dne 11/6 je Jože V. tudi izrezoval napake, to pot smolike v sestavne dele za polkna in tudi njemu je rahlo spodrsnilo, toliko, da ga je rezilo ošvrknilo po prstih.

Za zadnjo nesrečo pri delu pa je poskrbela dne 14/6 Mileva S. iz prirezovalnice na Starem dvoru. Kakor kaže jo ni ubogal njen čelilnik in ji je milo za drago vrnil nazaj kos lesa in to ravno v prst na desni roki. Razen pomodrelega prsta ne bo težjih posledic.

Tako smo prišli z nesrečami pri delu do sredine tega mokrega meseca. Ostane nam upanje, da ne bo več deževalo, pa da tudi nesreč v tem mesecu ne bo več.

Golob J.

KAKO DO DOBRE POVRŠINSKE OBDELAVE

Za nami je že prvo predavanje v organizaciji DIT – Jelovica z naslovom »Sodobni materiali in obdelave v površinski tehniki«.

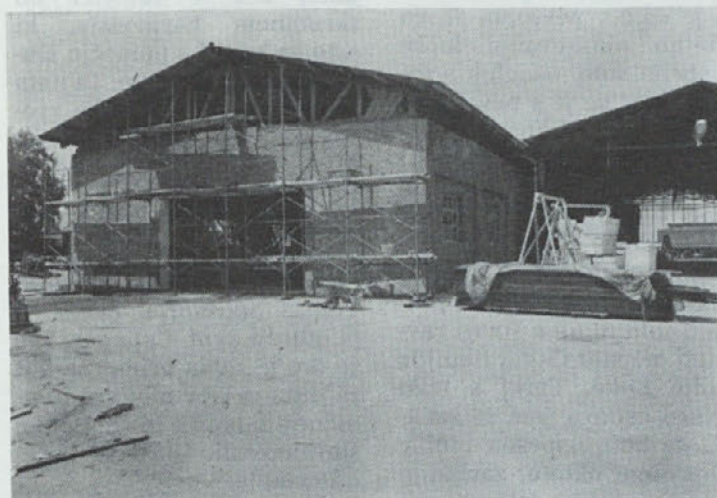
Marinka Gabrovšek, vodja razvoja lesnih premazov v Heliosu, je nam vsem osvežila lastnosti posameznih materialov ter namen in način njihove uporabe, hkrati pa nakazala smer razvoja samih materialov kot tudi načina aplikacije. Tudi mi se sodobnim ekološko ugodnejšim materialom in načinom obdelave ne bomo mogli izogniti.

Udeležba »ditovcev« je bila skoraj taka kot na katerem izmed občnih zborov, saj nas je bilo kar 30.

Kaže, da imamo interes za novosti, da bi radi znali nekaj več, ter tudi to uporabili zato, da bi naš »voz« premaknili v željeno smer....

NOVA STREHA NAD DELAVNICO

Na obratu montažnih objektov so že dokončali z obnovo delavnice za izdelavo nosilcev za montažne hiše. Streha je bila že dotrajana, grozila je tudi možnost vdora strehe, in tako je bil že skrajni čas za obnovitev. Seveda so hkrati s streho obnovili tudi zunanost in notranjost zgradbe, in tako je sedaj obnovljena tudi garderoba in kompresorska postaja za na obratu Montražni objekti.

NAŠI GASILCI SOLIDNI NA OBČINSKEM TEKMOVANJU

Dne 26. in 27. 5. 1990 je potekalo občinsko gasilsko tekmovanje, katerega smo se gasilci iz Jelovice udeležili s štirimi ekipami. Dosegli smo solidne uvrstitve in sicer:

- člani 17. mesto
- članice 5. mesto
- veterani 4. mesto
- mladinci 5. mesto.

Rezultati po posameznih skupinah:

ČLANI - 34 ekip

1. GD Godešič	869 točk
2. GD Zali log	863 točk
3. GD Sorica	824 točk
17. Jelovica	777 točk

ČLANICE - 7 ekip

1. GD Alples	897 točk
2. GD Dobračeva	879 točk
3. GD Zali log	868 točk
5. GD Jelovica	844 točk

VETERANI - 8 ekip

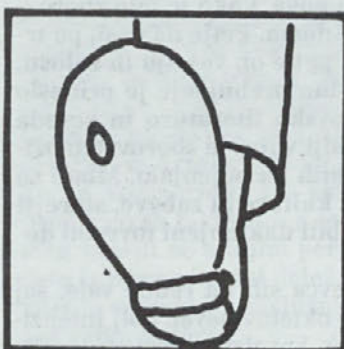
1. GD Škofja	
Loka	908 točk
2. GD Godešič	905 točk
3. GD Poljane	903 točk
4. GD JELOVICA	902 točk

MLADINCI - 15 ekip

1. GD Trata	857 točk
2. GD Dobračeva	845 točk
3. GD Železniki	828 točk
5. GD Jelovica	801 točk

Pregovor je kratka misel, ki sloni na dolgi izkušnji.
M. Cervantes: Don Kihot

KADROVSKE NOVICE

ZAPOSILILI SO SE:

OBLAK JANEZ iz JLA v prizovalnici
BATISTIČ ANDREJ, za določen čas v obratu Kranj
PINTAR SILVESTER, iz JLA v obratu oblog in letav
HRESTAK TOMO, iz JLA v obratu Kranj
FLAC ROMAN iz JLA v obratu Kranj
ALICUŠIČ AZEMINA, za določen čas v poslovalnici Čapljina
UŠLAKAR BRANKO iz JLA v obratu Kranj
JOVANOVIČ DRAGAN v poslovalnici Valjevo
NOVAKOVIČ MIROSLAV v poslovalnici Valjevo
PIVK JANEZ, za določen čas v učni delavnici
JERIČ PAVEL, za določen čas v žagalnici Preddvor
KOCJAN GORAZD za določen čas v žagalnici Preddvor
VOLČIČ MARKO iz JLA v prizovalnici

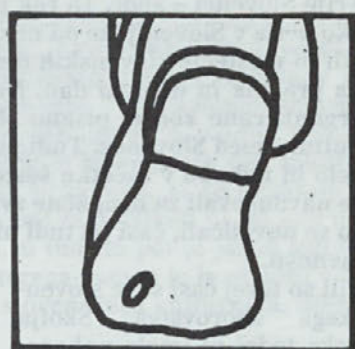
DA SO REKLI:

MARKO VODNIK
ANDREJA ELING IN PETER NOVAK

ZAHVALA

Ob boleči, prerani izgubi drage mame Slavke Habjan, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za darovano cvetje, denarno pomoč, izrečno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Janez Habjan

Z delom so prenehali:

CELAR JOŽE, kadrovska služba
ALEŠ BOJAN iz obrata Preddvor
MEZEK - LEBAN MOJCA iz obrata Gorenja vas
RIBNIKAR IZTOK - vodja tehnološke priprave dela

Na odsluženje vojaškega roka so odšli:

SORČAN DAMJAN
STANONIK PRIMOŽ
ČADEŽ SILVO
JERIČ DARKO
KAVČIČ JAKA

Upokojili so se:

ARHAR ANDREJ - vodja brusilnice
OREHOVEC MILENA - obračunovalka OD za Pred-dvor
PALČIČ BRANKO - vodja skladišča v poslovalnici Zagreb
JAFNER MARIJA - blagajnik v poslovalnici Niš
JANEZ BOHINC - planiranje proizvodnje

RODILI SO SE:

KATJA - Ireni Košnjek - Viona
MARKO - Matiju Birtiču
ŽAN - Tilki Vučko

TAKO SMO ZAČELI PETI...

(Ob 20 letnici okteta Jelovica)

Trije Slovenci – zbor. Ta rek nam pove, kako je bilo zborovsko petje v Sloveniji že od nekdanj doma. Petje na vasi, po trgih in mestecih slovenskih dežel, petje ob veselju in žalosti, na praznik in delovni dan. Narodno prebujenje je prineslo organizirane zборе, pisano zborovsko literaturo in seveda kulturo med Slovence. Tudi po zadnji vojni je zborovstvo oživelo in nekako v začetku šestdesetih let pojenjalo. Mladi so se navduševali za drugačne zvrsti kulture in zabave, starejši so se naveličali, časi pa tudi niso bili naklonjeni tovrstni dejavnosti.

Bili so torej časi suše slovenskega zborovstva. Škofja Loka tedaj ni imela nobene ga delujočega zbora, razen tistih v cerkvah, ki nikoli niso presahnili. Naša tovarna Jelovica je bila pred dvajsetimi leti veliko manjši kolektiv, a je bilo v njem veliko k petju nagnjenih delavcev. Več je bilo razmišljanj o ustanovitvi pevskega zbora in če smo se preštevali po glasovih je bilo brž jasno, da vsaj te možnosti so. Ideje so bile, le organizatorja, ki bi stvar tudi na bolj strokoven način vzel v roke, ni bilo. Med seboj se nismo povsem poznali, a za Marijana Kovača smo vedeli vsi, da bi bil pravšenj človek, ki utegne napraviti strokoven izbor glasov, pevci pa naj bi tudi po drugih kvaletetah nekako harmonirali med seboj. Marijana smo poznali kot šolanega pevca solista, še posebej tisti, ki smo z njim skupaj drgnili klopi loške glasbene šole. Bil je tudi sicer avtoriteta kot tovarniški in tovariški človek, vsem poznan kot loški kulturni delavec. Skromen po značaju je tedaj Kovač rekel, da bi bil bolj primeren za organizatorja zbora Jani Breznikov, tudi znan kot pevec, sila vsestranskih dimenzij in vplivna oseba po svojih službenih obligacijah. Pa je Breznik menda rekel, da ni primeren za takšne podvige, ker ima izkušnje, da se mu organizatorski poizkusi vedno izjalovijo. Tako Kovaču ni preostalo drugega kot da vzame stvar v svoje roke.

Odločitev je bila, da bo zbor le iz moških glasov, najbolj primerna oblika bi pa bila oktet. To je bilo vseč tudi pevcem, saj so iz izkušenj v predhodnih zborih vedeli, da je takšna promocija veliko mobilnejša in za učenje uspešnejša, ker slehernega

pevca sili na redne vaje, saj je oktetov pevec bolj intenziven kot tisti v večjem zboru. Vsak pevec v oktetu je kot solist v glasovni skupini, je pa tudi samostojnejši, ker nima na nastopih pred seboj dirigenta, ki bi ga usmerjal

sproti po zamislih interpretacije. To interpretacijo mora oktetov pevec osvojiti že na vajah.

No, za petje v Jelovici je bilo več kandidatov. Za nekatere je bilo mesto že vnaprej zagotovljeno, drugi niso zadoščevali kriterijem, ti pa niso bili le pevski pač pa spremljajoči kot n.pr. starost, zmožnosti usvajanja gradiva in seveda pripravljenost pevca na samoopovedovanje v korist zbora. Nekateri pevci so imeli že vnaprej rezervirano mesto v oktetu, za ostala mesta je bilo več konkurence, tako se n.pr. zase dobro spominjam, da nisem bil zanesljivo v kombinaciji formacije. Ko so drugi kandidati odpadli ali pa odpovedali sodelovanje, je šele prišel k meni Kovač in me povabil v oktet, kar sem pa sprejel s pogojem, da pojem bariton, ki je edini ustrezal mojemu glasovnemu ustroju. Nisem se čutil ponižanega, ker sem bil rezervni pevec. Bil sem pač manj uveljavljen, za se-

boj sem imel pevski staž v manj znanih zborih v vajenski šoli in pri KUD Oton Župančič v Sori, v bližini rojstne vasi Drage. Največ mi je dalo v pevskem zboru triletno obiskovanje loške glasbene šole, oddelek solopetja, kjer se je s pevci zelo trudila prof. Dana Jarc iz Ljubljane. Tudi tu smo imeli občasni oktet, ki so ga sestavljali imenitnejši pevci od mene. Poleg petja smo obvezno obdelovali še teorijo glasbe, kar je zahteval program šole in njen strogi ravnatelj mojster Oskar Škulj iz Škofje Loke. Torej s tako pevsko osnovo sem se zanašal, da bom uspešen tudi v zahtevnem oktetu, zaupanje bi pa upravičil z delom.

Sestav smo imenovali kar Jelovski oktet. Posrečeno je bilo to, da smo bili vsi že v zgodnjih srednjih letih in jaz med vsemi najmlajši. Bili smo torej pevci dveh generacij, ki sta se uspešno dopolnjevali v vseh pogledih. Bili smo pred zenitom pevskih sil, z ustaljenimi, že izoblikovanimi in svežimi glasovi in bili smo željni spoznavanja novih in novih pesmi, željni smo bili prepevanja. Takratni Jelovski oktet so torej sestavljali: prvi tenor – Ogris, Jamnik; drugi tenor – Bohinc, Kovač; bariton – Breznik, Jenko; bas – Oblak, Peklaj. Za zborovodjo smo dobili sila delavnega človeka, prof. Pelegrina Capudra, ki je tedaj poučeval glasbo v Glasbeni šoli v Škofji Loki. Bil je znan kot odlični pianist a tudi več zborovskega dela. Capuder je prinašal veliko zanimivih skladb v študij, nekatere smo pa kar sami pevci prinesli od tu in tam, vedno smo gledali, da smo peli zanimive pa tudi za-

htevne pesmi. Veliko jih je bilo s solističnimi vložki, kar je delalo naš repertoar še bolj zanimiv. Prve vaje smo imeli kar v Jelovici ob skromnem harmoniju, ki smo ga kupili s pomočjo sindikalne organizacije. Ta nam je nasploh že v začetku zvesto stala ob strani, posebno njen takratni predsednik Franc Gaber.

Prva pesem, ki jo je Jelovski oktet obvladal je bila Pahorjeva Zdravica na besedilo Toneta Seliškarja. Zanj so je odločil prof. Capuder, ker se mu je zdela primerna kot začetna in je v njej več himnične simbolike in simbolike slovenskosti. Glasi se besedilo takole:

**Dolga miza, javor bel,
okol mize venec cel,
bistrih mladih, hrabrih mož,
zbor deklet, prežlahtnih
roč...**

Danes vem, da je bila ta dolga miza naša tovarna in javor bel je pomenil slovenski les in naše izdelke. Tudi može so bili mladi in hrabri, saj so to bili še bolj trdi časi od današnjih. In zbor deklet je bil že tedaj pomemben delež delovne sile Jelovice. Glasba Zdravice je bila pa takrat pesem strojev – žag, obličev, dletov, kladiv. In ne nazadnje – dolga miza je bil naš novoustanovljeni oktet iz res hrabrih mož, saj bi se dandanašnji težko našla tako smela, osveščena skupina, ki bi tako neodvisno in samostojno rodila pevski korpus, četudi v boljših, bolj razumnih pogojih...

Prvi nastop okteta je bil takoj po novem letu 1970, ko je bila v Jelovici otvoritev modernih proizvodnih prostorov. Oktetova predstavitev je bila zelo dobrodošla in še danes vidim strmeče poslušalce, ki kar verjeli niso, da smo pevci Jelovčani. Za tem smo se pripravljali za občinsko revijo zborov Vaje so bile silno resne, niti en pevec ni zamudil na vajo, še manj pa da bi manjkal. Posebno zborovodja je bil pedant. Nekoč je zamudil deset minut na neko vajo in je zato naslednjih deset porabil za opravičevanje...

Med prvimi skladbami so bile poleg slovenskih tudi pesmi drugih dežel. Zelo so nam ležale dalmatinske, takšne, ki jih v Sloveniji še ni bilo slišati. Posebno je vžga-

la italijanska Planinarica, v slovenskem besedilu. Pri tej je naš tenorist Ogris zajodlal kot slavec. Jodl je bil prav gotovo novitetni dodatek kaki vokalni izvedbi med slovenskimi zbori.

Občinska pevska revija 1970 je bila polna uveljavitev Jelovškega okteta. Znale MLA-TIČE Kamila Maška smo izvedli res obdelano. S koncertom v galeriji na loškem gradu smo prodrli v širšo javnost. Petje okteta tedaj še ni bilo tisto pravo, še smo bili v fazi iskanj in glavno je bilo, da smo bili na pravi poti. Ne vem kako je izvedel Tone Kozlevčar za oktet v Jelovici, nekoč nas je obiskal pri vaji. Pohvalil je delo in petje, posameznikom je svetoval izpopolnjevanje v solopetu in dal nam je napotkov tako glede repertoarja kot glede študija. Res lepa gesta nekdanjega člana svetovno-znanega Slovenskega okteta. Obisk je bil za vse nas pevce zelo stimulativen in bodrilen. Treba je vedeti, da takrat v Sloveniji ni bilo toliko oktetov in zborov kot jih deluje danes. Tudi v Loki je Jelovski oktet spodbudil pevce, da so ustanovili najprej komorni zbor LOKA, ki še danes uspešno prepeva. Delovanje našega okteta je vzpodbudilo tudi že obstoječe zборе v občini, da so bolj zaživi. Po zgledu Jelovice so odslej rasli oktetovi v Sloveniji kot gobe po dežju. Danes je v naši deželi že okrog sto oktetov, še več pa zborov. Sezona 1970-1971 je bila prelomna. Jelovski oktet je doživljal krizo, ki so jo spočeli zunanji razlogi. Uspehi okteta so nekatere samozvano imenitnejše pevce v Loki opogumili in pričeli so s sestavo okteta, ki bi tega v Jelovici če ne zaustavil, pa vsaj zasenčil. Da bi ustanovitelji

okteta uspeli, so potihem nagovorili ključne Jelovške pevce za prestop. Tedaj je stopil na sceno naš Breznik in preprečil s povsem legalnimi sredstvi lumparijo. Zadržal je pevce pri Jelovici, iz neuspele kombinacije pa je pridobil dva nova, zares imenitna pevca za Jelovico. Seveda smo se zato morali odpovedati dvema nič hudega slutečima našima članoma, za kar je bila še dolgo zamera vsem, čeprav so za ozadje vedeli le tisti, ki so izvedli rošade in menjave in ki so uvideli kaj oktetu v Jelovici grozi, če se ne bo preoblikoval. Na novo oblikovan oktet je ponovno zaživel, z novimi kadri so se odprla nova, svetlejša pota, četudi je stari sestav ostal nepozaben in pionirsko delo je opravil v zelo kratkem obdobju.

Obnovljeni oktet se je enostavno preimenoval v Oktet Jelovica. Tako je bilo tudi prav, saj je bila odslej tovarna istega imena pevcem zvest pokrovitelj, oktetu je bilo pa to priznanje, ker je z uspehi presegel sindikalne pokroviteljske okvire. Še danes mi je v spominu prvi nastop okteta Jelovica, ki je bil točno 8. februarja 1971, na praznik slovenske kulture, ki je obenem memorialni dan smrti največjega med slovenskimi poeti, dr. Franceta Prešerna. Takrat smo šli v Kranj pred pesnikov spomenik na njegov grob ter oblikovan oktet Jelovica, ki je poslej v nespremenjenem sestavu več let blestel z zborovsko pesmijo, vse do spet prelomnih in usodnih dogodkov, ko je prišlo do menjave zborovodje, toda to je že druga zgodba in skoraj ne sodi v zapis o nastanku okteta, ki to sezono slavi dvajsetletno mladost.

Franc Jenko

Vse, kar je resnično živo, mora umreti. Poglejte cvetlice: samo plastične cvetlice nikoli ne umrejo.

Anthony de Mello

Vsem našim delavcem, upokojencem in štipendistom ter ostalim bralcem našega glasila želimo lep in prijeten dopust.

Uredniški odbor

UREDNIŠKI ODBOR: glavni in odgovorni urednik Danica Miklavčič, člani: Jana Debeljak, Franc Zihnerl, Stanka Zbogor, Cveta Vilfan. Tehnični sodelavec Janez Čadež. Naklada 1800 izvodov. Tisk: Tiskarna LINKE, Sp. Pirniče.

CVETKO GOLAR – loški rojak (nadaljevanje) SPOŠTOVAN MED LITERATI

Najprej nekaj v pojasnilo. Narobe je misliti, da sem jaz avtor zapisov o literatu Cvetku Golarju. Snovi sem se lotil po prebiranju življenjepisa o Golarju izpod peres sodobnikov in sopotnikov skozi pisateljevo življenje. To so spomini samega Golarja, njegovega sina Marka, ter zapisi in študije raznih avtorjev in kritikov. Moje delo je le izbor iz teh del, zaporedje in kompozicija ter sprotne pripombe, ki se odražajo v primerjavah takratnih s sedanji časi. Nikoli ni bil moj namen krasiti se s tujim perjem in tudi to pot je jasno ločeno delo iz izbora in moj delež, katerega namen je le obuditi v življenje spomin na zaslužnega slovenskega kulturnika, literata Cvetka Golarja.

Torej – Cvetko Golar je stopil v šole po materini želji, da bi postal »gospod«, kot je bila tedaj navada na kmetih. V šoli v Škofji Loki se mu je že tožilo po rodni Gostevčah, ki jih je med tednom hodil opazovat z visokega Kamnitnika. Po loški šoli so mladega Cvetka dali v šole v Ljubljano. Stanoval je pri sorodnikih. Gimnazije se Golar spominja predvsem po strogosti in po součencih, ki je vse do zadnjega trlo domotožje, saj opisuje dijake tavajoče po Ljubljani orošnih lic. Med predmeti je imel mladi Ferjan najraje slovenski jezik, njegov predavatelj je bil sam Pleteršnik, znan jezikoslovec. Ta je dijake seznanjal s slovensko ljudsko pesmijo in Golar se spominja, da je znal Lepo Vido na štiri različne načine. Leta v gimnaziji so tekla, Golar pa je rasel v uveljavljenega pesnika. Njegova literarna talentiranost ga je speljala iz šol in začel se je preživljati s pisanjem, s prevodi in z urednikovanjem. Pisal je prevode za gledališče, libreta za opere in druga dela. Bil je celo na avdiciji za gledališkega igralca, saj je bil postaven, govorniško navdahnjen a mu drugačno delo ni dalo igralske prilike. Lotil se je dramatike in tako je nastala Golarjeva prva slovenska veseloigra Vdova Rošlinka. Z njo je doživel hvalo in grajo. Literarni krogi so ga hvalili, klerikalni so ga grajali. Škofu Jegliču se je zdela komedija pohujšljiva, najel je katoliškega kritika Izidorja Cankarja, da jo je ostro zavrnil kot prazen nič. In vendar je ta komedija domovala po vseh slovenskih odrih med vojnami in še po njej, ko so ji ostali zvesti po-

sebno amaterski dramski ansambli.

Jaz se Vdove Rošlinka spominjam še kot otrok, ko so jo na vaškem odru v Sori predstavili igralci LIP Trata, kot delavci predhodnega obrata današnje Jelovice. Igra je vesela, snov je iz loškega okolja in je polna ljudskosti, folklore in sploh posebnosti in čarov vaškega življenja. To so bili časi, ko še ni bilo današnjih diskov, veselic, žurov in drugih zabav, ki so preorientirale mladino od nekoč kvalitetne kulturne dejavnosti ... In še zanimivost – Golar je bil drugi najbolj igrani avtor na slovenskih odrih – takoj za Cankarjem – seveda še z drugimi svojimi dramskimi deli.

Mladega Cvetka je doletela tudi vojaščina. Zaradi vitke, visoke in tršate postave ni bil po normativih vojaške logike. Služboval je v zaledju, ker je bil bolj antimilitaristično razpoložen. Med prvo svetovno vojno je bil dodeljen gorskemu polku s samimi Slovenci (in danes??) in njegovi nadrejeni Golarja niso jemali resno, ker je bil znan kot slovenski literat in ga zato niso imeli za »ta pravega«, pa so mu odpustili mnoga stranpota. Tako se spominja sam Cvetko Golar. Bil je še na soški fronti, kjer je videl veliko krvavih in drugih žalostnih dogodkov. Mrtve slovenske vojake so vozili kot po tekočem traku. Mrtvi obrazi slovenskih mladeničev, padlih za tuje interese, so v Golarju sprožili pesniške navdihe tragičnega značaja. Tam za Sočo je nastala pesem PELIN ROŽA. Le kateri zborovski pevec je ne pozna.

Fantič, pelin roža,
cvetje grenko! Jojme!

to na vojski bo veselo,
ljubico dobiš okroglo.
Tenko njeno grlo gromko bo
grmelo...

To pesem še danes zbori
radi pojo, če le imajo pri-
merne baritonista za soli-
stični del. Znana je v izvedbi
prejšnjega sestava sloven-
skega okteta z legendarnim
Kozlevčarjem. No, Golar se
je kot vojak mudil tudi v Ju-
denburgu, kjer je bil znani
slovenski upor, ki ga je vodil
tudi Hafner iz Godešiča. Vo-
jaki so bili v krčmi, med nji-
mi razposajeni gosteški Fer-
jan, ki je pevsko navdahnjen
skočil na mizo in zapel Hej
Slovani. Dišalo je na upor in
vojaška policija je razgnala
družčino, Golar se je znašel
v zaporu. Na procesu ga je
rešil slovenski poveljnik, ki
je prišepnil odgovornim, da
je Golar slovenski pesnik in
kot tak nenormalen. Progla-
sili so ga za neuravnoveše-
nega z oznako, da je treba
nanj paziti. Zdravniki so po
diagnozi odšli, slovenski ofi-
cir pa je Golarja pokaral:

»Tvoja glava ni vredna poče-
nega groša. Zdaj boš ostal te-
pec ali pa te bodo počili.«
Kasneje je ta oficir Golarju
povedal, kako ga je rešil pri
komisiji iz zadreg. K sreči je
bilo kmalu konec morij prve
svetovne vojne.

Vtis je, da so tedaj dijaki in
študentje veliko delali na po-
dročju literature. Družčina,
ki so jo sestavljali Župančič,
Golar, Cankar, Kette in
Murn je to dokazala. Biti li-
teraren je bilo tedaj najmanj
tako imenitno, kot danes biti
na pop – sceni ali biti šport-
na zvezda, seveda razlika je
v smotrih – eno je umetnost
in zavzemanje za slovenstvo,
drugo pa je bolj telesnov-
zgojni in zabavnostni dose-
žek. Takrat so bili dosežki
absolvirati grško in rimsko
literaturo, pa angleške klasi-
ke in druge filozofe. Narod-
nostno prebujenje je mladi-
no zajelo kot epidemija in
časi za to so bili ravno pravš-
nji – prelom stoletja, odhaja-
joča ječa narodov, Avstro-
ogrška, združenje južnih
Slovanov, svoboda literarne-
ga ustvarjanja, moderna li-
teratura ...

Golarja je silno cenil Oton
Župančič zaradi sorodne de-
javnosti in zaradi nerazdvoj-
ne družčine, ki je marsikate-
ro uganila teda v še beli Lju-
bljani. Kadar je prišel Zu-

Župančič in Golar za Ljubljano 1913

pančič iz Dunaja v Ljublja-
no, je vedno šel stanovat k
Murnu in Golarju v Cukrarni,
kjer so tedaj sploh bili
doma revni slovenski štud-
entje in literati. Golar je
svoja dela vedno dal na
ogled in oceno Župančiču in
ta mu jih je dobro ocenil, na-
kar jih je še obelodanil. Žu-
pančič je Golarja ljubkoval-
no imenoval kar Fure. Ne-
koč je Cvetku pisal iz Bre-
genza v verzih:

*Jest pa pravim, kako je to,
de Fureta mi ne vidi oko.
Al sem jest slpe, a je tak dan,
da je megla po vsi Lublan,
al je tak mraz, de pod
kovtrom je skrit,
al je tok suh, de se skozenj
vid.*

*Tako jes gruntam semterke,
pogruntam marskaj, tapravga
ne.*

*Pa če oko zanj ne ve, ga bo
našlo moje srce.*

*Je zdej tak čas, de je zima,
mraz,*

*de se ne ljubi tičkam pet,
de ni nobene rože v cvet.*

*Ali jest pa poslušam in slišim
glas,*

ki ni tenor pa tud ne bas.

Če bi bil čmrlj, bi brančal.

Če bi bil medved, bi renčal.

*Čeprav ne brenči, čeprav ne
renči,*

*pa vendar skržat, ne muren
ni.*

Je za prmejš to škrjančkov

glas.

*Le kako, da je prišel pozimi k
nam v vas?*

Iz stihov je razbrati Županči-
čev očitek Golarju, zakaj ne
objavlja svojih del, obenem
ga spodbuja, kaj vse bi se
bralo, če bi mu muhasti
uredniki objavljali tekste in
za kakšne strune vse so lju-
bitelju muze prikrajšani, ko
se ne sliši škrjančkove viže...
Golar se spominja, da neka-
teri Župančiču niso pripiso-
vali talentiranosti, vsaj spo-
četka ne. Kasneje je Oton z
deli demantiral ocene. Tudi
Dragotin Kette je bil veliko-
krat v Golarjevi družbi. Fer-
jan se ga spominja najbolj
po njegovi dolenski razpo-
sajenosti, čeprav je bil na
Notranjskem doma, a je bil
naturaliziran Dolenjec. Ket-
te je bil imeniten tudi zato,
ker je bil ves predan poeziji
in se ni brigal tudi za druge
stvari kot n.pr. Golar, Can-
kar ali Župančič, Murna je
pa tako preveč bremenila
njegova neusmiljena bole-
zen. Kette je bil tudi hudo-
mušen, igriv. Vedno je pozi-
val pajdaše k pesmi in jih
tudi začental peti. Pritegnil
mu je tudi Golar, saj je bil
znan po svojem baritonu, ki
ni »ne tenor in ne bas«, kot
smo brali pri Župančiču.

Iz Župančičevega speva Go-

larju je tudi razvidno, da mu
je tenkočutno zapel v loškem
narečju, pa belokranjsko je
vmes, ki je Župančiča delalo
originalnega, pa še ljublan-
ščino je čutiti. Vidi se, da je
imel Župančič uho za vse
lepo, za vse značilno v slo-
venskem pogovornem jezi-
ku.

Nekoč piše Župančič Ferja-
nu:

»Danes sem te prečital, pa
kaj prečital – použil, posre-
bal, oškropil s tvojo roso.
Kakor da si zrasel med travo
– za klobuk bi te zataknil.
Kar nas je izšlo izpod istega
zvona, si ti edini ostal ves
mlad. Pali mi lulu! Bog te
ubio! A ni te tu in moram si
jo prižgati sam...« Take so
bile sodbe Otonove o Ferja-
novih pesnitvah.

In Ivan Cankar? Golar se
Cankarja spominja iz dija-
ških let in ta je bil tedaj že
uveljavljen pisec. Že tedaj je
bil Cankar bolj samosvoj in
neodvisen. Profesor Levec
ga je imel silno rad zaradi
pripovednega talenta. Can-
kar in gosteški Ferjan sta po-
stala kasneje velika prijate-
lja, posedala sta v gostiščih
in se menila o umetnosti. V
gostilni Kolovrat so se shaja-
li mnogi umetniki. Golar
pravi, da jih je povezovalo
tovarištvo, veselje enega je
bila radost vseh ... Cankar je
bil včasih mrk in tak je bil
do skrajnosti zbadljiv, zadir-
čen. Če je bil pa ta Vrhničan
vesel, je bil pa temperamen-
ten in je misli preskakoval,
da ga mnogi niso mogli do-
hajati. Takrat je bil Cankar
prijeten, neprisiljen, otroško
odkrit. Vino mu je hitro zlez-
lo pod lase in tedaj njegovi
iskrivosti ni bilo konca. Do-
slej ni bilo znano, da je rav-
no Golar napeljal Cankarja,
da si je izbral za svoj dom
ljubljski Rožnik. Tam je
bil zelo ustvarjalen, samota
ga je oddaljila od doline
šentflorjanske ...

Za pisatelja Finžgarja je ve-
del Golar povedati marsikaj.
Tudi z njim se je videl več-
krat v Ljubljani, kasneje je
bil celo župnik v Golarjevi
rojstni fari, v Sori pri Med-
vodah. Tu je Finžgar napisal
svoja boljša dela. Cvetko Go-
lar se je spominjal, da ni bil
Finžgar prav nič klerikalski,
čeprav je bil duhovnik. Bil je
moder človek in rad je imel
literarno družčino.

Franc Jenko